

Plenum

Måndag 8.3.2021 kl. 9.59—14.23

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

Regeringens proposition RP 22/2021 rd
Utskottets betänkande EkUB 4/2021 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 4 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Ledamot Turtiainen.

Debatt

10.02 **Ano Turtiainen at:** Arvoisa puhemies! Viime tiistain lähetekeskustelussa esitin voimakasta kritiikkiä tätä lakiehdotusta kohtaan. Kun puhuin heikkokuntoisten vanhusten kuolemista mihin tahansa sairauteen, se oli usealle teistä täällä salissa liikaa. Pakko kysyä: miksi ette ole vaatimassa vanhuksille iankaikkista elämää senkin asian yhteydessä, kun vanhuksia kuolee koronarokotteisiin? Nimittäin maaliskuun alkuun mennessä on ilmoitettu olevan jo 30 koronarokotteen yhteydessä tapahtunutta kuolemaa.

Arvoisa puhemies! Kaikki toimenpiteet olisi pitänyt ja pitäisi kohdentaa juurikin niihin heikkokuntoisiin vanhuksiin ja pitkäaikaissairaisiin eikä hyydyttää koko maata koronan takia. Noin yksi prosentti kaikista suomalaisista kuolee vuosittain, ja viimeisen vuoden aikana runsas yksi prosentti kuolemista on ehkä jotenkin liittynyt koronaan. Vuoden aikana sydän- ja verisuonisairauksiin on kuollut yli 18 000, syöpiin yli 13 000 ja dementiaan yli 10 000 ihmistä. Koronan on merkitty liittyvän noin 750 ihmisen kuolemaan. Se ei ole kovin paljon siihen nähden, että tavalliset infektiot, flunssat, bakteerit ja keuhkokuumeet aiheuttavat yli 10 000 kuolemaa vuosittain, jos ne tilastoitaisiin, kuten koronakuolemat. Yleensä jokin muu sairaus ensin alentaa potilaan vastustuskykyä ja sitten esimerkiksi flunssa ja sitä seuraava keuhkokuume saa aikaan kuoleman, ja näin on asia koronankin suhteen. On katastrofaalista pakottaa Suomi sulkutilaan. Silti sitä ollaan väkisin toteuttamassa. On selvää, että tällä toiminnalla pyritään siirtämään markkinat pieniltä toimijoilta isojen haltuun ja ajamaan maamme niin kelvottomaan tilaan, ettei meillä olisi muuta mahdollisuutta kuin antautua liittovaltiolle. [Ben Zyskowicz: Sekö on tavoite?]

Arvoisa puhemies! Uutisten mukaan Ruotsissa koronan vakavan tautimuodon kourissa eli tehohoidossa ovat olleet merkittävässä määrin ulkomaalaistaustaiset henkilöt. Erityisen alttiita koronalle ovat henkilöt, joilta puuttuu D-vitamiinia. Sen sijaan korkeat D-vitamiinitasot ehkäisevät koronan vaikeita tautimuotoja. [Mika Niikko: Se on totta, joo!] On yleisesti tiedossa, että tumman ihon lisäksi peittävä vaatetus estää vitamiinin muodostumista iholla auringon paisteessa. Erään uutisen mukaan Tukholmassa viime keväänä yli puolet

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

koronaan kuolleista on ollut somaleja. Korviini on kantautunut, että tilanne Suomessa olisi samansuuntainen ainakin siinä mielessä, että suurin osa tehohoidossa olevista olisi tummaihoisia ja ulkomaalaistaustaisia. Lieneekö asialla yhteyttä siihen, että THL:n johtaja on nyt esittänyt, että maahanmuuttajat voisivat tulla rokottamisjärjestyksessä heti riskiryhmien jälkeen? Ei ole oikein, että teho-osastolla olevia maahanmuuttajia käytetään tekosyynä yhteiskunnan sulkutoimiin ja pakkolakeihin ja tuhotaan yrittäjien ja yritysten työntekijöiden tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Tieteellinen totuus koronatilanteesta ei ole yksimielinen eikä yksiselitteinen, mutta hallitus haluaa tehdä eriävien mielipiteiden esiin tuomisesta vaikeampaa ja eriävien, tieteeseenkin perustuvien, mielipiteiden esittämisestä epäuskottavaa. Eikö tämä käytännössä tarkoita sensuuria, sensuuria, jota käytetään diktatuureissa ja tarvitaan sota-aikana? Mutta on ennenkuulumatonta, että sensuuria tarvitaan taudin hoidossa. Tiedettä ei kuulu eikä saa sensuroida, eikä tieteeseen liittyvää viestintää pidä yhdenmukaistaa kiistanalaisissa asioissa. Kun tieteestä hävitetään sensuurilla kriittisyys ja keskustelu, jää jäljelle pelkkä uskonto.

Arvoisa puhemies! Olen täällä salissa sekä muutenkin julkisesti moneen kertaan kyseenalaistanut koronaan liittyvät kyseenalaiset toimet, jopa kovin sanoin. Vaikka viime viikon tiistain puhettani täällä salissa pöyristeltiin kovasti, siitä huolimatta yksi edustajakollega kävi minulle sanomassa, että hän alkaa kääntymään minun kannalleni näissä asioissa. Toinen kollega sanoi rohkeammin olevansa samaa mieltä kanssani. Haluan nyt rohkaista niitä kollegoita, jotka eivät ole tahallaan liianneet käsiään tähän koronapuhallukseen, että kun tämä koronaan liittyvä hulluus ja kauheus paljastuu kaikille, meidän ei pidä alkaa politikoimaan tällä asialla. Meidän kuuluu yhdistyä ja yhdistää voimamme ja alkaa yhdessä jälleenrakentamaan tätä hienoa maata. Saman haluan sanoa myös koko Suomen kansalle: kun tämä huijaus paljastuu kaikille, älkää asettuko toisianne vastaan, vaan yhdistykää ja tukekaa toisianne.

Arvoisa puhemies! Ehdotan tämän lain hylkäämistä. Hyvät kollegat, olkaa rohkeita ja kannattakaa ehdotustani. Se luo uskoa kansalaisiin, että tässä salissa edes yritetään puolustaa tätä maata ja sen kansaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz, minuutin vastauspuheenvuoro.

10.09 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Laittakaa, edustaja Zyskowicz, mikrofoni päälle.

Arvoisa herra puhemies! Yksittäisistä koronatoimista tämän viruksen torjumiseksi/tukahduttamiseksi voidaan toki olla eri mieltä, ja eri maissa käydäänkin vilkasta keskustelua siitä, mitkä ovat oikeat, oikea-aikaiset toimet koronan taltuttamiseksi, mutta on käsittämätöntä, että Suomen eduskunnassa esitetään ilmeisen vakavasti, että näiden Suomessakin voimaan saatettujen koronatoimien tarkoituksena olisi joku salattu tavoite, joka liittyisi Euroopan unionin liittovaltiokehityksen vahvistamiseen, jos edustaja Turtiaista oikein ymmärsin. Siis miten voidaan vakavalla naamalla tällaisia salaliittoteorioita täällä esittää?

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko, 1 minuutin vastauspuheenvuoro. — Avataan debatti.

10.10 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ainakin kuuntelin Turtiaisen puhetta hyvin tarkkaavaisesti, ja kyllä se pääosin oli kuitenkin hyvin rakentava ja aivan toisenlainen kuin mitä ollaan aikaisemmin kuultu, ja siinä mielessä olen samaa mieltä siitä, että meidän pitää asioista puhua avoimesti tässä yhteiskunnassa eikä sulkea niiden suita, jotka ovat asioista eri mieltä, riippumatta siitä, mitä mieltä itse olemme. Sitähän se vapaa demokratia on: saada olla eri mieltä ja esittää asiansa rohkeasti, vaikka olisi kuinka eri päädyssä toisten kanssa.

Itseäni vähän huolestuttaa hallituksen tapa edetä näissä koronatoimissa, nimittäin tämä viimeaikainen päätös siirtää vaaleja on osoitus siitä, että edelleenkin ei olla valmistauduttu juurikaan siinä mittakaavassa kuin pitäisi. Siinä mielessä kritiikki tulee voimistumaan. Kritiikki hallituksen toimia kohtaan on aiheellista senkin johdosta, että ette ole toimineet, [Puhemies koputtaa] kuten olisi ollut mahdollista edeltä käsin valmistautua kaikkeen paremmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindén.

10.11 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokaisen olisi pitänyt kuulla tänä aamuna — ja ehkä moni kuulikin — HUSin infektiotautien apulaisylilääkärin Eeva Ruotsalaisen pitkä haastattelu Ylen Ykkösessä, jossa hän kuvasi erinomaisella tavalla analyttisesti tämän tilanteen ja sen vaatimat rajoitustoimenpiteet, joilla me voimme vielä saada tämän tilanteen hallintaan.

En provosoitunut itse äskeisestä edustaja Turtiaisen puheenvuorosta. Hän esitti eräitä epidemiologisia lukuja — ihan oikean luvun syöpään kuolleista, ihan oikean luvun verisuonitauteihin kuolleista ja niin edelleen — mutta siinä oli yksi olennainen ajatusvirhe: hän vertasi niitä sairastuneiden ja kuolleiden lukuja, jotka meidän maassamme ovat tapahtuneet sen ansiosta, että me olemme onnistuneet rajoittamaan tätä. Ilman sitä onnistunutta rajoittamista nämä luvut olisivat kymmenkertaiset: Meillä olisi 7 500 kuollutta, mikä nostaisi 20 prosentilla koko kuolleisuuden määrää. Meillä olisi sairaaloissa [Puhemies koputtaa] potilaita 2 000, joka olisi kolmasosa kaikista sairaalapaikoista. Tämän te unohditte.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Juvonen.

10.12 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys majoitus- ja ravitsemistoiminnasta. Tiedustelin teiltä, hyvä hallitus, onko nyt niin, että huoltoasemat jäävät kuitenkin auki, kuten perussuomalaiset ovat esittäneet. Toivon — tämä on erittäin tärkeää — että kumipyörät liikkuvat ja kuljetusalan ihmiset pystyvät työskentelemään.

Kysyisin teiltä, arvoisat ministerit, omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta liittyen kotimaiseen rokotetuotantoon. Tein vuosi sitten jo toukokuussa toimenpideoitteen ja kirjallisen kysymyksen aiheesta. Aikoinaan oma rokotetuotanto ajettiin alas. Nyt olisi erittäin tärkeää, että se saataisiin käynnistettyä uudelleen. Kysyisinkin teiltä, missä vaiheessa ollaan menossa. Turvaatko rahoituksen ja annatko mahdollisuuden sille, että tässäkin mielessä olisimme omavaraisia?

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

On tärkeää, että rokotukset saadaan pyörimään ja kaikki suomalaiset, jotka rokotuksen haluavat, saadaan rokotettua. Näin pystytään ennaltaehkäisemään tätä karmaisevaa tautia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Rantanen ja sen jälkeen puhujalistan.

10.13 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko tarttua tähän edustaja Turtiaisen puheenvuoroon siltä osin, että ymmärrän erinomaisesti sen, että kun toimet ovat olleet epäloogisia, epäoikeudenmukaisia, niin ihmiset alkavat hakemaan itse tietoa ja päättelemään erilaisesta tieteellisestä tiedosta palasia mutta ehkä eivät osaa niitä sitten yhdistää. Tämä itse asiassa on se viesti hallitukselle. Koska tässä koko viestinnässä on epäonnistuttu, niin valitettavasti ihmiset kaivavat sen jälkeen itse tietoa. Jos meillä on koko ajan ristiriitaisia lausuntoja televisiossa ja lehdistössä, niin se aiheuttaa sitä, että ihmiset eivät enää usko tähän asiaan. Ja tosiasia on se, että meillä liikkuu aika paljon tällä hetkellä viestiä siitä, että koko virusta ei ole olemassa, testausjärjestelmä on väärä, kuolleisuusluvut ovat väärät ja niin edelleen, joten tältä osin on syytä kyllä kiinnittää huomio siihen, [Puhemies koputtaa] että nämä asiat tulee viestittyä oikein [Puhemies koputtaa] ja ihmiset saavat oikeanlaista tietoa, jolla voivat vertailla asioita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt on aika täynnä. — Nyt mennään takaisin puhujalistaan. — Edustaja Laukkanen.

10.14 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt paikalla olevilta ministereiltä, mutta asianomaiset poistuivat.

Tässä lakiesityksessä jäi harmittamaan se, että hallitus ei käyttänyt sitä laaja-alaisuutta, jonka perustuslakivaliokunta olisi tässä antanut, eli olisi alueellisestikin voitu tehdä sisäisesti erilaisia sulkemispäätöksiä. Monen maakunnan sisällä on kaupunkeja, joissa ei ole koronatartuntoja ollut moniin kuukausiin, ja nyt siellä joudutaan laittamaan kaikki ravintolat kiinni. Tämä on heitä kohtaan kohtuutonta — sekä yrittäjiä kohtaan että niitä kohtaan, jotka niitä palveluja tarvitsevat. [Mika Niikko: Totta!] Olisin kysynyt, miksi tätä harkintavaltaa ei tässä käytetty. Se hämmästyttää varmasti monia kansalaisia.

Sitten olisin ihmetellyt sitä, että kun meillä viime torstaina THL:stä saamani tiedon mukaan oli rokotettu ihmisiä noin 420 000 ja samaan aikaan meillä oli kuitenkin rokotteita maassa 690 000, niin miksi tämä jakelu ja piikittäminen on hoidettu niin huonosti, että nämä rokotukset seisovat varastoissa eivätkä ole siellä, missä niitä tarvitaan, ja nyt sen takia joudumme sitten säätämään lakeja, joissa yritystoimintaa rajoitetaan. Tämä on suuri puute tässä kokonaisuudessa. Mutta ministerit karkasivat paikalta, ja sitä kyllä tässä pohoitellen.

Sitten tässä laissa on tämä korvausten alimitoitus näille yrittäjille myös isona puutteena. Jos yhteiskunta puuttuu yritystoimintaan, sulkee sitä, niin silloin korvausten pitää olla todenmukaisia eikä jotain osakorvauksia, joilla juuri ja juuri saattaa selvitä hengissä. Korvausten tulisi olla sitä luokkaa, että yrittäjä voi kokea, että häntä oikeasti autetaan tämän vaikean ajan yli, kun kerran yhteiskunta on päättänyt hänen yrittäjätoimiansa rajoittaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

10.17 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Ennen kuin menen siihen, mitä olin ajatellut etukäteen sanoa, haluan osallistua siihen keskusteluun, jonka edustaja Laukkanen äsken käynnisti.

Tämän hallituksen esityksen perustelujen luvun Toimintaympäristö kolmannen kappaaleen viimeinen virke, jota talousvaliokunnan puheenjohtaja Vartiainen esitti siihen valiokunnan kokouksessa lisättäväksi ja jota paikalla olleena varajäsenenä välittömästi kannatin ja joka tuli yksimielisesti siellä hyväksytyksi, kuuluu seuraavasti: ”Uusia tartuntaketjuja voi nykytiedon valossa ilmaantua odottamatta sellaisillakin alueilla, joissa tartuntojen määrä on aikaisemmin ollut vähäinen.” Tämä on hyvin olennainen asia, ja arvostukseni talousvaliokunnan puheenjohtajan kokemusta ja osaamista kohtaan tässä oli suuri, kun hän itse esitti tämän lisäämistä.

Tämä liittyy siihen, mitä edustaja Laukkanen äsken puhui. Meillä on pitkälti ollut sellainen väärä käsitys, että kun me puhumme tartuntojen ehkäisystä — nyt joudun käyttämään tämmöistä sivistyssanaa kuin sekundaaripreventio eli toisen asteen ennaltaehkäisy — me ajattelemme niin, että täytyy ensin ilmaantua jossakin niitä tartuntoja ja sen jälkeen vasta reagoida. On toinen käsite, joka on tärkeämpi tartuntatautien torjunnassa, se on primaaripreventio, ensimmäisen asteen torjunta, joka lähtee siitä, että kun meillä on näin tarttuva tartuntatauti tässä maassa, silloin me joudumme koko maassa tekemään tiettyjä toimenpiteitä myös sellaisilla alueilla, joilla ei sillä hetkellä vielä ole ollut aktiivisia tartuntaryppäitä. Miettikääpä niitä alueita, jotka tällä hetkellä ovat kärjessä. Siellä on Ahvenanmaa yksiköisenä — muutama kuukausi sitten Ahvenanmaalla ei ollut yhtään tartuntaa. Siellä on Satakunta kolmosena — muutama kuukausi sitten Satakunta oli aivan, voisiko sanoa, ilman tartuntoja. Eli tässä on kysymys nimenomaan nyt siitä, että meillä täytyy tehdä primaaripreventiota koko maassa ja sen jälkeen tietysti vielä erillisiä toimenpiteitä näillä muilla alueilla.

Edelleen edustaja Turtiaisen puheenvuoroon, kun tuossa yhden minuutin repliikissä äsken en siihen asiaan ehtinyt puuttua: Vastustan voimakkaasti kaikenlaista etnistä priorisointia näissä rokotuksissa. [Oikealta: Hyvä!] Se tarkoittaa kahteen suuntaan: Me emme voi asettaa maahanmuuttajia — käytän nyt näitä totuttuja termejä — kantasuomalaisen edelle, mutta emme myöskään missään nimessä kantasuomalaisia edelle syrjien maahanmuuttajia. Meidän täytyy rokotus tehdä riskin mukaan ja kokonaan luopua tämmöisestä etnisestä lähestymistavasta suuntaan tai toiseen tässä. [Mika Niikon välihuuto]

Ja sitten tähän itse asiaan.

Tällä hetkellä tämä tartunta lisääntyy R-luvulla 1,35. Se tarkoittaa sitä, että 1 000 tartunnan saanutta tartuttaa 1 350, siitä sitten edelleen kerrottuna taas 1,35:llä, ja tämä johtaa siihen, että kuudessa viikossa se 1 000 muuttuu 6 000:ksi, elleivät sitten rajoitustoimet alaa purra. Tämä on tietenkin tärkeätä: elleivät rajoitustoimet alaa purra. Meillä on tällä hetkellä 8 000 tartuntaa kahdessa viikossa.

Käytin sunnuntaita siihen, että luin oikeastaan läpi kaikki kyselytuntikeskustelut, mitä on ollut koronakaudella meillä täällä eduskunnassa. Erityisesti jäi mieleen 15.10. kyselytunti, jossa kokoomuksen edustaja Terhi Koulumies kysyi hallitukselta, miksi kouluja ei ole suljettu, eli siis miksi ei olla siirrytty etäopetukseen. Siis kokoomuksen edustaja Koulumies kysyi tätä. Silloin meillä oli 3 000 tartuntaa kahdessa viikossa, nyt meillä on 8 000 tartuntaa. Silloin me keskustelimme täällä enemmän, kuinka ollakaan, silloisista ravintoloiden rajoituksista.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Nythan kysymys on siitä, että ei kukaan halua täällä vahingoittaa mitään elinkeinoa. Me olemme tehneet lukuisia rajoituksia, korkeakoulut ovat etäopetuksessa olleet pitkään, museot, elokuvat, tilaisuudet ovat kiinni. Olemme suositelleet etätyötä ja niin edelleen ja niin edelleen, ja näemme täällä omassa keskuudessamme tämän rajoitusten tilanteen ja sen, että pidämme pidempiä kontaktivälejä. On herättänyt suurta keskustelua se, että me rajoitamme lasten harrastuksia, museoissa käyntiä, mutta ravintoloissa kuitenkin sai olla niinkin paljon väkeä kuin sai olla. En kritisoi yhtään ruokaravintoloita — olen itse käynyt niissä keskimäärin kerran viikossa mielellänikin ja haluan jatkossa take awayn kautta tukea ravintolaelinkeinoa — mutta nyt kiinnitän huomiota siihen, että esimerkiksi perussuomalaisen vastalause — nyt en puhu kokoomuksen vastalauseesta, joka on vähän eri tavalla sanoitettu — lähtee siitä, että terassien tulee saada olla auki. Kiersin lauantaina Turun keskustaa ja katsoin kolmen korttelin alueella, mitä tarkoittaa ”terassien tulee saada olla auki”. Jokainen teistä tietää, että terassit voivat tällä hetkellä olla katettuja — eivät ainoastaan pressulla vaan hyvin kiinteästi katettuja, ja niissä on seinät ympärillä. Ja kysymys on siitä, että kun on 16 neliön terassilla 30 ihmistä — huom., tupakoiden ja päät noin 30 senttimetrin päässä toisistaan — se on juuri sellainen ympäristö, joka mahdollistaa erittäin tehokkaalla tavalla tämän koronan tarttumisen. Ja perussuomalaiset haluavat, että tämä tilanne voisi nyt jatkua. Olen ollut huolissani siitä, kuinka yhtenäisiä me olemme täällä, kun me pyrimme aikaansaamaan tämän vaikean tilanteen haltuunottoa, joka edellyttäisi tiettyjä rajoituksia. Vertauskuvallisesti kuvaisin sitä, että minä olen kokenut, että hallituksen edustajat ovat joutuneet hyvin monimutkaisen lakiviidakon suossa rämpimään kivirekeä perässä vetäen.

Edustaja Zyskowicz käytti täällä pari viikkoa sitten aivan loistavan puheenvuoron siitä, minkälainen on tämä meidän lainsäädäntömme suo. Kävin myös tätä läpi tässä viikonloppuna ja katsoin, mikä oli se julkinen keskustelu, joka syntyi, kun ministeri Kiuru 10. päivä elokuuta esitti voimakkaampia rajakontrolleja sekä pakkotestausta ja puhui myös karanteeneista, mikä oli se keskustelu, joka käytiin lokakuussa, kun tätä asiaa lainsäädännössä käytiin, ja, huom., mikä on se keskustelu tällä hetkellä eräissä sosiaali- ja terveysturvallisuuden asiantuntijakuulemisissa, kun me olemme lisäämässä paria sanaa sinne 16 §:ään, jotta olisi täysin selvä, että voidaan käyttää sitä 16 §:ää tartuntatautilaissa siihen, että voidaan myös ryhmään kohdistaa toimenpiteitä rajoilla? Siellä ollaan kuultu asiantuntijalausuntoja, joissa puhutaan siitä, että tämä on neliraajajarrutusta — siis se on jarrutusta, että me haluamme selkeät pykälät. Ei tämä ole ollut helppo savotta, ja tiedän, että ministerit ovat tässä tehneet kaikkensa, että meidän terveysturvallisuutemme olisi mahdollisimman hyvällä tasolla. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustajat Laukkanen, Kauma ja Niikko, minuutin mittaiset vastauspuheenvuorot. Laukkanen aloittaa. — Olkaa hyvä.

10.25 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Lindén totesi, että kun ei ole näitä tartuntoja kuin vähän tai ei ollenkaan, niin pitää sulkea nämä yrittäjien toiminnot, eli ennakolta, varmuuden vuoksi suljetaan kaikki. Pidän tätä lähestymistapaa kyllä yrittäjien kannalta erittäin ongelmallisena. Tiedän paikkakuntia, joissa ei koko vuonna — koko vuonna — ole ollut edes 30:tä tartuntaa eikä moneen kukauteen yhtään tartuntaa, ja siellä kaikki suljetaan.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Sitten toinen liittyi siihen, että edustaja Lindén mainitsi, että kukaan ei halua vahingoittaa yritystoimintaa. No, tämä ei kyllä nyt tunnu siltä. Yrittäjästä tämä ei näytä siltä eikä tunnu, ettei hänen toimintaansa haluta vahingoittaa, kun tämä vahingoittaa heitä jo merkittävästi. Tässä on kyllä paljon isommista asioista nyt kysymys kuin siitä, että pidetään täällä lääketieteellisiä luentoja siitä, kuinka tämä saattaa tarttua sinnekin, [Puhemies koputtaa] missä ei yhtään tartuntoja ole. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

10.26 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ravintoloitsijat tietävät ja tuntevat oman vastuunsa tässä asiassa, mutta ei siitä mihinkään päästä, että se kaikkein suurin ongelma ovat edelleen ne rajat, jotka meillä vuotavat. Ihmettelen, arvoisa puhemies, sitä, miksi hallitus ei edelleenkaan puutu tähän riittävän kovalla kädellä. Ne rajat pitää kerta kaikkiaan saada kiinni. Tänne pitää saada tulla vain negatiivisen koronatestin perusteella, aivan niin kuin useimmissa muissa maissa myöskin toimitaan. Sen lisäksi olen huolissani siitä, kuinka epäselvää tämä tiedotustoiminta tähän lakiin liittyen on. Ravintolat eivät vielä eilen illalla tienneet, pitääkö niiden olla suljettuna tänään vai eikö pidä olla, [Anneli Kiljusen välihuuto] ja nyt me täällä vielä keskustelemme koko tästä laista, jonka olisi pitänyt olla jo tänään voimassa.

Arvoisa puhemies! Vielä toinen asia: Se on se maakuntataso suhteessa kaupunkeihin. Esimerkiksi Jyväskylässä ei tiedetä, pitääkö niiden sulkea ravintolat vai pitääkö koko maakunnan sulkea ravintolat. Sama juttu [Puhemies koputtaa] Pohjois-Karjalan osalta. Koskeeko tämä koko maakuntaa [Puhemies: Ja nyt on pakko sulkea mikrofoni!] vai vain niitä kaupunkeja, jotka ovat kiihtymisvaiheessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko. — Sen jälkeen taas puhujalistaan.

10.27 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén, kyllä meidän lausumassamme puhutaan siitä, että nämä ravintolat toimisivat ulkotiloissa ja esimerkiksi avin valvomina. Elikkä ne yrittäjän toiminnot toteutetaan terveysturvallisesti. Se on täysin mahdollista toteuttaa. Näinhän me toimimme jo viime kesänä: jos muistatte, niin silloin festivaaleja sai järjestää. [Aki Lindénin välihuuto] — Silloin sai järjestää. Se oltiin kieltämässä, ja silloinkin siinä oli valvonta päällä, ja ei tullut mitään tartuntoja näillä festivaaleilla, kun se oli terveysturvallisesti järjestetty. Jopa tuhansien ihmisten kokoontumiset pystyttiin järjestämään oikein.

Kyse on siitä, halutaanko me toimia niin, halutaanko me käyttää luovuutta. Mutta sitä luovuutta näyttää olevan niin vähän, koska esimerkiksi äänestys piti siirtää sen takia, kun ei ajoissa valmistauduttu. Olisi voitu järjestää ne drive-in-äänestyskaistat ja ulkoteltat sinne pihalle, missä kaikki olisivat voineet terveysturvallisesti mennä vaikka avoimeen paikkaan ja laittaa sen äänensä sinne uurnaun. Mutta se luovuus puuttuu tai tahto puuttuu. Kumpi puuttuu, arvoisa hallitus, luovuus vai tahto?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt takaisin puhujalistaan. — Edustaja Juvonen.

10.28 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä rajoitetaan ravintoloiden toimintaa, ja on erittäin tärkeää, että menetetyistä kustannuksista tulee tun-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

tuvat korvaukset, eli ravintoloita ja ravintoloitsijoita tulee tukea niin, että he selviävät tämän kovan ajan yli. Mutta mitä tulee sitten tähän hallituksen tiedottamiseen ja tiedon virtaan, on aivan juuri niin, että tiedottamisessa on suuria ongelmia. On uskomatonta, jos ravintoloitsijat eivät itse tiedä tai maakunnissa ja alueilla ei tiedetä, miten tulee toimia, saati että kansanedustajat tietävät, mitä laki pitää sisällään. Silloin ollaan kyllä väärillä vesillä.

Mitkään rajoitukset eivät kuitenkaan riitä, jos meillä ei ole sote-turvajoukkoja. Toistan kysymykseni, arvoisa ministeri, siitä, millä tavalla te autatte sote-henkilöstöä jaksamaan. Puhun nyt siitä jaksamisesta. Mitkään rajoitukset Suomessa, koronarajoitukset, eivät riitä, jos meillä ei ole henkilökuntaa, joka hoitaa koronaan sairastuneita ihmisiä ja myös niitä muita, jotka sairastavat muita sairauksia. Aika lähellä on Meilahden kampus, ja siellä todellakin taistellaan myös muiden sairauksien kanssa.

Arvoisa puhemies! Täällä mainittiin se, kuinka yhtenäisiä olemme, edustaja Lindén. Kysyisin teiltä, miksi ihmeessä Suomi ei liittynyt vuosi sitten First Movers -ryhmään. EU-maista Kreikka, Australia — anteeksi, Australia ei ole EU-maa — Kreikka, Tanska, Tšekki, Norja, Itävalta muun muassa olivat tässä ryhmässä, ja nyt viime viikolla Israeliin lähti Itävallan ja Tanskan edustus neuvottelemaan muun muassa rokotteiden omavaraisuudesta. Miksi ihmeessä Suomi ei ollut mukana tässä First Movers -ryhmässä, etulyöntiasemassa muun muassa taistelemassa koronaan vastaan ja esimerkiksi nyt näiden rokotteiden ja rokotteiden omavaraisuuden puolesta puhumassa? Miksi emme ole First Movers -ryhmässä? Eikö suomalaisia pyydetty ollenkaan mukaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

10.31 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! I det rådande coronaläget ser det inte ut att finnas annat än dåliga beslutsförslag. Jag har här i salen flera gånger talat för matrestaurangernas möjlighet att hålla öppet med beaktande av restriktioner om tillräckliga avstånd och handhygien, men nu har situationen förändrats.

Arvoisa puhemies! Ravintoloiden sulkemispäätös on ainoa oikea päätös tässä pandemiatilanteessa, mutta on ikävää, että ruokaravintoloita, kahviloita, baareja ja yökerhoja käsitellään yhtenä joukkona. Toivon, että me kaikki nyt noudatamme sulkua ja rajoituksia, niin että mahdollisimman nopeasti voidaan palata normaaliin arkeen, ja että tulevaisuudessa erilaisia ravintoloita voidaan luokitella selkeämmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

10.31 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Yrittäjät varmasti ymmärtävät rajoitteiden välttämättömyyden ja tämän epidemian vakavuuden, mutta sitä he eivät ymmärrä, niin kuin mekään emme kokoomuksen eduskuntaryhmässä ymmärrä, minkä takia tuon koronaviruksen annetaan vyöryä yli rajojen ilman, että tehdään riittäviä toimenpiteitä. Tämä osuu tosi kovasti meidän yrittäjiin, suomalaisiin — moni on kuollut, moni on sairastunut — ja toivon, että, ministeri Kiuru, nyt selväsanaisesti kerrotte, mistä tässä on kysymys. Tehän kyselytunnilla kerroitte, että te olitte soittanut aveihin, ja annoitte ymmärtää, että tämän jälkeen ei enää koronavirus vyöry. Eli ohjasitteko te aveja, vai onko joku muu syy, että tämän asia on jätetty tekemättä? Kokoomushan on esittänyt pakollisten koronatestausten ottamista rajoille, ja sitä kaikki puolueet kannattivat, mutta niitä vielä ei tule. Yrittäjien on hyvin

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

vaikea ymmärtää tätä, kun muissa Pohjoismaissa tämä on mahdollista, ja silloin kun ihminen astuu keittiön kynnyksen yli, niin kyllä salmonellatodistusta voidaan pyytää. Eli toivon nyt, että selkeäsanaisesti kerrotte, mitä hallitus on tehnyt, ja onko tosiaan niin, että te ette voi tehdä yhtään enempää, että tuo virus ei rajan yli enää tänne vyöryisi?

Arvoisa puhemies! Olemme aika pettyneitä, todella pettyneitä — samoin ovat ravintolayrittäjät, ravintolaväki pettyneitä — siitä, että hallituspuolueiden kansanedustajat kaatoivat kokoomuksen ehdotukset ravintoloiden liiketoiminnan sulkemisen korvaamiseksi ja tukemiseksi sulun jälkeen. Nämä rajoittamistoimet ovat perusteltuja, mutta on todella nähtävä, että alan elinkelpoisuus on uhattuna kriisin jälkeen. Me nostimme esille melkoisen pieniä asioita, jotka voisivat olla aika hetkessä säädettyjä mutta ravintola-alalle hyvin tärkeitä. On tärkeää, että kriisistä huolimatta ravintolat voivat yrittää ja pitää terveysturvallisesti yritystoimintaa käynnissä. Ja me olemme esittäneet alkoholin ulosmyyntioikeuden laajentamista, anniskelun arvonnäköalaveroa tilapäistä alentamista 15 prosenttiin ja tärkeää viestintä- ja exit-suunnitelmaa, jotta voidaan lähteä yrittämään pyörittämään yritystoimintaa heti, kun se on mahdollista. Kysynkin keskustalta ja varsinkin vihreiltä, kun te olette sosiaalisessa mediassa todella usein luvanneet ja sanoneet, että esimerkiksi tämä ulosmyyntioikeus toteutetaan, ja sanoneet, että se on jopa vihreiden puoluekanta, niin miksi se ei etene. Ja kysynkin, ministeri Kiuru: tekö sitä vastustatte, vai kuka sitä vastustaa, kun ei edes tätä pientä kädenojennusta voida antaa yrittäjille?

Ja sitten lopuksi sanon vielä sen, että mitkään rajoitukset eivät riitä, jos virus vyöryy yli rajan ja jos rokotuksia ei saada käyntiin. Kysyn vielä ministeri Kiurulta: kun useampi ministeri on sanonut, että voidaan mahdollisesti miettiä muita keinoja hankkia rokotteita kuin mitä nyt on käytössä, [Puhemies koputtaa] niin onko sitä mietitty, [Puhemies koputtaa] ja onko mahdollista, että hallitus tekisi lisätoimenpiteitä hoitohenkilöstön tukemiseksi? Näin ovat toimineet muut Euroopan maiden hallitukset. Mitä meidän maan hallitus tässä tekee? Hoitajat odottavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Ja minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Rinne.

10.35 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Haluan todeta vain sen, että perustuslakivaliokunta on käsitellyt tätä pakkotestauskysymystä ja on todennut selkeästi, että aveilla on viranomaisena ollut jo tähän asti valta ottaa näitä pakkotestauksia, jos tarve vaatii.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

10.35 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tämä onkin hie-man ihmeellistä. Meikin olemme hallintovaliokunnassa saaneet tietoomme, että tämän hallituksen esitys, jolla tähän asiaan nyt jälleen yritetään puuttua, ei välttämättä olekaan tarpeellinen, koska on jo tämänhetkessä lainsäädännössä nimenomaan mahdollista kohdistaa suuriin väkijoukkoihin näitä testejä. Toisaalta jopa ennakkotestien vaatiminen näyttäisi sitenkin olevan mahdollista. Kysymys, mihin me emme ole saaneet vastausta, on se, että miksi tällainen hallituksen esitys sitten tänne on tuotu, mikäli sääntely onkin ollut asianmukaista ja olisi kyetty toimimaan. Miksi ihmeessä me edelleen vuoden jälkeen olemme tässä samassa tilanteessa?

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan lähes kaikissa Euroopan maissa on käytössä toimia, joilla voidaan sekä vaatia negatiivista testitulosta että testata rajoilla. Suomi ei siihen kykene. Se on kyllä hyvin ihmeellistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro. — Ja sen jälkeen puhujalistaan. Edustaja Östman valmistautuu.

10.36 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] Edustaja Purralle: Sen takia on tuotu se esitys koskien sitä 16 §:n täydentämistä, että vuonna 2016 säädetyssä tartuntatautilaissa 16 §:n perusteluissa lukee ”henkilöön” — siis yksilömuodossa — ”kohdistuva pakkotoimenpide”, ja siitä on vedetty se johtopäätös meidän juristien keskuudessa Suomessa, että se ei mahdollista, vaikka se 16 §:n sanamuoto sinänsä mahdollistaa ryhmään kohdistuvat toimenpiteet, mutta siellä perusteluissa on tämä sanamuoto. Nyt kun tämä korjataan, niin jää sekin epäselvyys pois.

Itse olen ollut sitä mieltä koko ajan, että se 16 §... Otin tämän esille 1.4. tässä salissa koskien lentokentän tilannetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, kuten luvattua, edustaja Östman, puheenvuoro, ja sen jälkeen ministereiltä vastauksia.

10.38 **Peter Östman kd:** Arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi kommentoida edustaja Juvosen esille nostamaa asiaa tästä, miksi Suomi ei liittynyt mukaan yhteistyöhön muiden pienien maiden kanssa neuvoteltaessa ja keskusteltaessa Israelin kanssa, joka on todenneusti onnistunut aika hyvin näissä rokotekuivoissa. Joku tietysti voi sitten sanoa, että ei ole soveliasta. No, kun samaan aikaan tietyt henkilöt käyvät neuvotteluja Sputnik-rokotuksesta, niin katsoisin kyllä ihan aiheelliseksi voida avata keskustelua myöskin Israelin kanssa.

Koronakriisin alkaessa me saimme kuulla moneen kertaan, että selviämme kyllä tästäkin yhdessä. Tämä on toki hyvä iskulause, mutta miten tämä tehdään? Pandemia on aiheuttanut sairastumisten ja kuolemantapausten lisäksi suuria vaikeuksia myös monille yrityksille ja toimialoille. Jo kriisin alkuvaiheessa hallitus päätti väliaikaisilla laeilla sulkea ravintolat viruksen leviämisen estämiseksi. Silloin ravintoloilla ei ollut lupaa tarjota ruokaa ja juomaa tiloissaan. Sallittua oli vain ruuan myynti mukaan otettavaksi. Olemme taas vastaavanlaisessa tilanteessa.

Nyt talousvaliokunta toteaa, että tarve erilaisille menetysten hyvityksille on edelleen olemassa ja osittain vielä aiempaa kiireellisempänä. Tämän pohjalta talousvaliokunta on tehnyt päätösehdotuksen, johon kuuluu kolme lausumaehdotusta, joista ensimmäinen kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että koronaviruspandemian johdosta perustettujen tuki-instrumenttien soveltamisala kattaa ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla.” Kysyn: Miten? Onko tämä riittävän selkeä kirjaus? Ja mikä on se taho, joka tulkitsee tasapuolisuuden toteutumisen, siis: ”perustettujen tuki-instrumenttien soveltamisala kattaa ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla”? Tuleepa taas perustuslakivaliokunnalle lisää työtä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys!]

Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa tulevassa lainsäädännössä huomioon ravitsemisliikkeiden ja erilaisten ravintolatilojen erilaiset riskiprofiilit vi-rustartuntojen leviämisen suhteen.” Tähän minä totean: no, oli jo aikakin. Siis eikö ole ym-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

märretty vieläkään, että eri ravintoloilla, erityyppisellä tarjonnalla on erilaisia riskiprofiileja? — Kiitos. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

10.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tähän viimeiseen kysymykseen: kyllä se tässä nykyisessä lainsäädännössä, joka meillä on ollut voimassa, on jo tällä hetkellä huomioitu, ja ollaan pyritty myöskin viemään sitä täytäntöön hyvinkin nimenomaan tältä pohjalta.

Muutamia kommentteja näihin keskustelun kuluessa esitettyihin kysymyksiin.

Kansanedustajat ovat aidosti huolissaan tautitilanteesta, ja niin olen minäkin. Tämä tartuttavuusluku, joka meillä on päässyt yli yhden, on kyllä yksi meidän suurimpia haasteitamme tällä hetkellä. Tartuttavuusluku sellaisella numerolla, jossa puhutaan R-luvusta 1,15—1,35, on se, joka viimeistään herättää meidät siihen, että me emme taistele nyt vain sitä vastaan, että saamme näitä nykyisiä tartuntoja alemmas, vaan me taistelemme nyt sitä vastaan, että me saisimme tätä eksponentiaalista nousua hidastettua ja pysäytettyä. Tämä on aivan eri tilanne, missä Suomi ei ole vielä näissä aikaisemmissa tartuntatoimissa ollut. Tämä vetää meidät hyvin vakaviksi, kansanedustajat, jos me emme onnistu tässä sulussa, ja meillä on riskinä se, että tästä tulee todella paljon pidempi reissu. Tältä osin meidän on onnistuttava tässä kolmen viikon sulkutoimessa niin, että me saamme kaikki suomalaiset mukaan pitämään nyt huolta siitä, että lasketaan niitä omia kontakteja vähemmäksi, [Sari Sarkomaa: Vastaako ministeri kysymykseen?] jotta tämä virus ei eksponentiaalisesti pääse kasvamaan näissä sosiaalisissa kontakteissa. — Tältä osin näin.

Sitten kysyttiin tästä rajaturvallisuudesta, mistä on paljon keskusteltu. Olen sitä mieltä, että nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa rajoilla tehtävän terveysturvallisuustyön. Tästä asiasta on elokuusta lähtien kamppailtu, ja olen odottanut sitä, että saamme myöskin avit, aluehallintovirastot, mukaan terveysturvallisuustyöhön auttamaan kuntia tässä etulinjatoinnassa. Ja nyt sitten tämä uutinen, [Sari Sarkomaa: Mitä on tehty, ministeri Kiuru?] kuten totesin täällä eduskunnassa, tämä uutinen aluehallintovirastojen osalta pari viikkoa sitten saatiin tehtyä, noin kaksi viikkoa sitten saatiin lopulta tehtyä. Kyllä tässä on kaikki mahdolliset ohjauksen keinot käytetty, jotta tätä pykälää tulkittaisiin niin, kuten tässä jo perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ja monet edustajat kysyivät.

Minä toivoisin, että näin olisi ollut alusta lähtien. On sanottava, että pykälä ja sen perustelut ovat aikansa lapsia, eivät ole ihan tasapainossa johtuen siitä, että tätä lainsäädäntöä kyllä uusittiin täällä eduskunnassa viimeksi, kun se oli käsittelyssä tämän kokonaisuudistuksen yhteydessä, ja se johti siihen, että tämä tasapaino ei ole ihan kohdallaan, mutta kyllä siitä tulee toimivaltuus. Yhdyn myöskin muiden kansanedustajien johtopäätökseen siitä, että toimivaltuudet ovat olemassa jo nykyisessä lainsäädännössä, mutta olette varmasti huomanneet, että aluehallintovirastojen kanssa toimeenpanon yhteydessä on käyty useita keskusteluja, ei vain tästä asiasta vaan myös muista asioista. Minulla ei ole mahdollisuutta loputtomiin käydä tätä keskustelua, sitten me joudumme käyttämään sitä [Puhemies koputtaa] lainsäädäntövaltaa. Näin nyt on tehty, eli tämä asia on tämän jälkeen aivan saletissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kauma.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

10.44 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tämä laki on nyt voimassa kolme viikkoa, mutta jos katsoo, että viime viikonloppuna päätettiin siirtää kuntavaaleja kesäkuun puolelle ja siinä oli perusteluna nimenomaan se, että tautitapaukset uhkaavat räjähdysmäisesti kasvaa, niin kyllähän tässä suuri riski on sille, että kolme viikkoa ei tule riittämään, vaan joudumme vielä pidentämäänkin tätä aikaa.

Ja, arvoisa puhemies, juuri sen takia haluaisin nostaa esille ravintoloiden taloustilanteen. Nimittäin nythän ne ovat paljon heikommassa tilanteessa kuin vuosi sitten, koska ne ovat syöneet omia pääomiaan tässä, kun niitä ei ole kunnolla pystytty pitämään auki ja muutenkin on ollut epävarma tilanne, plus sitten se, että helpotettu lomautusmenettely ei ole enää käytössä, eli se tarkoittaa, että työnantaja kantaa entistä suuremman vastuun myöskin työntekijöistä. Sen takia me olemme kokoomuksen eduskuntaryhmässä mietti-neet, että tässä tilanteessa meidän täytyy olla aivan erityisen tarkkoina sen suhteen, mitä tukitoimia ja korvauksia ravintoloille tässä myönnetään. Tuo 50 miljoonaa, mikä tässä lakiesityksessä on mainittu, on aivan riittämätön — sen me tiedämme jo viime vuoden tukitoimenpiteistä, ne olivat aivan riittämättömiä ne luvatut rahat.

Tarvitaan myöskin muita toimia, miten ravintoloita voidaan tukea niiden luontevan oman toiminnan lisäksi. Nythän esimerkiksi take away on sallittu mutta viinien ulosmyyntioikeus edelleenkin ei ole, ja monellahan niitä on kertynyt varastoon. Myöskin anniskelun arvonlisäveroa tulisi alentaa 24 prosentista 14 prosenttiin. Myöskin on vielä se, että henkilöstöravintoloiden, mukaan lukien opiskelijaravintolat, pitäisi olla mukana tässä sulussa, jotta nekin saisivat oikeudenmukaisen kohtelun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

10.46 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Koronatilanne todella on nyt erittäin huolestuttava, ja erityisesti nyt viikonloppuna keskustelut vaalien siirtämiseen johtaneista tartuntaluvuista ja erilaiset skenaariot mallinuksista tietysti herättivät sen kysymyksen, ovatko meidän rajoitustoimet tälläkään hetkellä tämänkään lain jälkeen ja sulkutilan jälkeen riittäviä ja päästäkö siihen, mitä hallitus ja varmaan koko eduskunta ja Suomi toivoo, että lapset ja nuoret voisivat elää mahdollisimman normaalia elämää. Sen vuoksi olisikin erittäin tärkeää koko Suomen kansan mutta erityisesti eduskunnan, joka täällä näitä lakeja rajoituksista säätää, ymmärtää, miltä se tartuntatilanne nyt näyttää, sillä julkisuudessa käydyn keskustelun valossa näytti siltä, että näissä luvuissa, joita nyt vaalien siirtämisen perusteena käytettiin, ei oltu huomioitu tulevaa kolmen viikon ravintoloiden sulkua ja muita rajoitustoimia, jotka nyt kiristyvät. Tämä on erittäin tärkeää, jotta myös ihmiset ymmärtävät näiden rajoitustoimien tarpeellisuuden ja kontaktien välttämisen tarpeellisuuden, jotta ei jouduta siihen tilanteeseen, että ne pahimmat skenaariot toteutuisivat — tai edes se pienin skenaario, joka oli noin 2 000 tartuntaa päivässä koko Suomessa, mikä olisi suunnattomasti enemmän kuin tähän asti mikään päivä. Sen vuoksi toivonkin hallitukselta erittäin suurta avoimuutta ja toisaalta myös selkeää viestintää asiasta.

Arvoisa puhemies! Muutama sana tästä kyseisestä lakiesityksestä. Kuten täällä edustajat Sarkomaa ja Kauma totesivat, ravintoloita on rajoitettu jo viime keväänä, ne on suljettu, heille on silloin sallittu samalla tavalla ulosmyynti kuin nyt tässä kyseisessä lakiesityksessä. Edelleen perustuslakivaliokunta totesi, että tulevan sulun jälkeen on sitten harkittava ravintolatyypin erottamista toisistaan tarkemmin, esimerkiksi ikään kuin baarien ja yökerhojen sulun jatkamista tai ainakin tiukempaa rajoittamista verrattuna sitten ruokaravinto-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

loihin, ja toivottavasti hallitus nyt ottaa tämän asian vakavasti, sillä kolme viikkoa on kuitenkin hyvin lyhyt aika valmistella uusia lakiesityksiä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin olisi tehtävissä myös sellaisia toimia, jotka helpottaisivat ravintoloiden tilannetta tämän sulun aikana ja mahdollisesti sen jatkuessa pidempään... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu] — Arvoisa puhemies! Joku taisi vahingossa avata mikrofonin, mutta jatkan ihan hetken, kun oli vielä hieman aikaa jäljellä. — Toimia, jotka voisivat helpottaa ravintoloita, voisivat olla viinien vahvuisten alkoholituotteiden ulosmyynnin salliminen ja myös anniskelun alvin väliaikainen laskeminen. Tietenkin sitten erittäin tärkeää on se, mitä hallitus tekee ja minkälaisen esityksen menetysten korvaamiseksi hallitus tuo, ja toivottavasti tässä asiassa nyt kuunnellaan herkällä korvalla alaa, joka on ollut jo ennen tätä sulkua haastavassa tilanteessa, ja kuten kaikille yrittäjille, se epävarmuus siitä tulevasta tuo sitä huolta vielä entisestään. Moni varmasti on huolissaan työntekijöistään, haluaisi pitää työntekijät työssä, mutta jos salkku jatkuu kolmesta viikosta vielä pidemmäksi aikaa, se muuttuu entistä haastavammaksi. Sen vuoksi toivon, että hallitus tuo pikaisesti esityksen eduskunnalle ravintoloiden ja muiden yritysten, joita nyt kiinni laitetaan, menetysten korvaamiseksi ja kuuntelee siinä alan toimijoita, jotta ne korvaukset olisivat oikeudenmukaisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

10.50 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Edustajat Niikko ja Turtiainen puhuivat tässä sensuurista. Eihän meillä Suomessa ole sensuuria. Täällä jokainen voi puhua, mitä sylki suuhun tuo, mutta se, että kutsuu hölynpölyä hölynpölyksi, on kritiikkiä, ei se ole sensuuria. Tai jos kritisoi sitä, että levitetään salaliittoteorioita, liittyvät ne sitten lentoliikenteeseen, tautiin tai vaalijärjestelyihin, ei sekään ole sensuuria. Se on sitä, että peräänkuuluttaa vastuuta jokaiselta poliitikolta, jokaiselta tässä yhteiskunnassamme.

Edustaja Lindén totesi, ettei voi asettaa ihmisiä eri asemaan. Se on ihan selvä. Jokainen on oikeutettu samanlaiseen arviointiin, mutta toki pitää huomioida erityisen haavoittuvassa asemassa olevat riskiryhmät, ja näinhän me toki teemme.

Edustaja Niikko puhui vaalien siirtämisestä. Se päätöshän, joka todennäköisesti tässä tehdään, ei liittynyt pelkästään siihen, miten vaalit voidaan järjestää turvallisesti paikan päällä — sen suhteenhan on jo laajoja ohjeistuksia tehty — vaan myöskin yleiseen psykologiseen ilmapiiriin: uskaltavatko ihmiset mennä äänestämään. Mitä tehdään sitten, jos vaalivirkailijat ovat karanteenissa, eivät pääse paikalle? Mitä tehdään, jos tuhannet, kymmenentuhannet suomalaiset ovat karanteenissa? Heidän äänestämislleen ei käytännössä löydy ratkaisuja. Näitä asioita on tässä jouduttu pohtimaan, ja sen kautta sitten päädyttiin valittavaan mutta välttämättömään ratkaisuun.

Mitä tulee ravintoloihin, niin eihän tässä kukaan halua vahingoittaa yrittäjiä, se lienee selvä. Tässä on tuettu yrittäjiä jo huomattavasti tämän vuoden aikana — toki edellisenkin vuoden aikana — se on varmasti yhteinen tahtotila. Mutta vääjäämättä tietenkin täydellistä symmetriaa ei voi saada aikaiseksi: on erilaista toimintaa, jokin on toista sosiaalisempaa, johonkin toimintaan liittyy erilainen tartuntariski kuin toiseen. Sitten tietenkin oleellista on, että näitä arvioidaan, tukia mitoitetaan tämän mukaan ja ne kohdistetaan oikein, ja tässä saattaa olla vielä vähän työtä tehtävänä.

Oleellistahan kaikessa tässä toiminnassa on, että kommunikointi on selkeää, selvästi kommunikoidaan nyt siitä, mitä tässä tavoitellaan, mikä on se taso, johon halutaan päästä,

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

minkälaisessa tilanteessa voidaan lähteä helpottamaan näitä rajoituksia. Näitten selkeitten, numeraalisten mittareiden viestittäminen varmaan helpottaisi kaikkien rajoitustoimien hyväksyttävyyttä.

Det är alltså väsentligt att vi med klara siffror också berättar vad det är vi vill åstadkomma, att vi klart säger när man kan börja lyfta på restriktionerna. Om vi får en horisont, ett mål så är det lättare för oss alla att acceptera det att vi ännu en liten stund måste leva under vissa restriktioner.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Myllykoski.

10.53 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Adlercreutz otti esille hyvän asian, josta ei ole kovin paljon keskusteltu. Hieman menee ravintoloista ohi, mutta täytyy sanoa, että tässä tehdään psykologinen vaikutus. Valitettavasti omassakin maakunnassani on tullut sellaisia viestejä, että vaalivirkailijat ovat jo ilmoittaneet kieltäytyvänsä, jos vaali pidettäisiin normaaliin aikaan, ja se on jo sitten omalla tavallaan demokratian toteutumisen kannalta erittäin oleellinen asia, jos meillä ei ole lain edellyttämiä virkailijoita, jotka voivat sen vaalin viedä omalla panoksellaan läpi. Ja niin kuin tiedämme, monesti vaalivirkailijaväki on jo vähän ehkä politiikasta syrjään vetäytynyttä, vanhempaa väkeä, joka on myös riskiryhmässä. Siinä mielessä se on tärkeä asia huomioda, ettemme vain ole sokeasti sulkemassa silmiämme siltä, että demokratian pitää pystyä toteutumaan. [Puhemies koputtaa] Toki rokotuksia me tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan, edustaja Räsänen.

10.55 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ongelmana on se, että sekä erilaisten ravintoloiden riskiprofiilit että alueiden hienosäätö ravintolatoiminnan rajaamisessa jätetään ponsien kautta tuleviin esityksiin, ei siis tähän esitykseen. Nämä ehdotukset eivät tulleet yllätyksenä, niistä on keskusteltu lähes vuoden ajan ja kannustettu hallitusta niitä selvittämään, ja ihmetyttääkin, miksi niitä ei valmisteltu ajallaan niin, että ne olisivat voineet jo nyt olla käytössä.

Tämä esitys on tarpeellinen, ja eduskunta on hienosti varsin yksituumaisesti tätä viemässä eteenpäin, mutta kyllä tässäkin täytyy antaa hallitukselle ja viranomaisillekin tiedotuksesta moitteita. Koronaan ja koronatoimiin liittyvä viestintä on ollut itse asiassa suurin ongelma koko tämän kriisin ajan. Meillä on ensinnäkin eri viranomaisten ja hallituksen sekavaa, myös keskenään ristiriitaista, osin jopa harhaanjohtavaa viestintää, ja lisäksi netti täynnä kansalaisten mieliä entuudestaan hämmentävää disinformaatiota. Erityisten tärkeää on, että selvitetään esimerkiksi kuntavaalien siirtopäätöksen koko prosessi ja se, mikä merkitys tällä THL:n erikoisella matemaattisella skenaariolla jopa 11 000 päivittäisestä tartunnasta oli päätöksenteossa. Tässä ei muun muassa huomioitu lainkaan tätä ravintolasulkua, jota nyt käsittelemme, eikä muitakaan toimia.

Tästä valitettavasti nyt koronakriitikot saivat vahvan asean tukemaan myös näitä erilaisia salaliittoteorioita tai sitä, että virallisesti syötettäisiin kansalaisille nyt väärää tietoa. Tätä liikkuu tavattoman paljon tuolla netissä, ja myös tulee viestejä kansanedustajille. Tässä suuri ongelma on se, että jos nyt ei olla tarkkana viestinnässä, ei olla tarkkana niissä vi-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

ranomaisten antamisessa luvuissa, niin horjutetaan luottamusta kansalaisten keskuudessa niihin toimiin, joita täällä eduskunnassa ja hallituksessa päätetään, ja sen takia toivoisin, että hallitus nyt aivan erityisellä tavalla skarppaisi tämän viestinnän kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

10.58 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka hallitus on monissa asioissa onnistunut, niin täytyy sanoa, että tässä ravintolahommassa ollaan joko osaamattomia tai laiskoja. Vuosi on ollut aikaa keskittyä siihen, että voidaan ottaa huomioon tämä alueellisesti tai ravintolatyypillisesti. Ei voi oikeasti laittaa yökerhoja, pubeja, lounasravintoloita, liikenneasemien työpaikkaruokaloita samaan kategoriaan. Näissähän tietysti tällä hetkellä on pieniä muutoksia, mutta meillä varmasti löytyy tällä hetkellä virkamiehistöstä sellaista porukkaa, joka voisi tällaisiin asioihin keskittyä, siirtää ne tulevaisuushömpät vähäksi aikaa syrjään ja tehdä sen työn, mitä nyt tällä kohtaa pitäisi tehdä.

Mitä enemmän me pystytään antamaan ravintoloitsijoitten tai yleensäkin yrittäjien tehdä työtään, sitä enemmän meillä on sitä tulevaisuuden näkymää myös tulevaisuudessa ja sitä vähemmän joudutaan tukemaan niitä yrityksiä. Eihän tässä ole mitään helmen järkeä, että me lopetetaan ne firmat sieltä ja sitten maksetaan niille tukia, kun ne voisivat oikeasti jollain pienellä kädenojennuksella ja lainsäätämällä ja asetusmuutoksella toimia siellä jollain tavalla, että ne pysyisivät edes vaikka nollatuloksessa, mutta nyt me vain sitten yksinkertaisesti annetaan rahaa, ja se, mikä siinä on vielä se ongelma, on se, että me annetaan vain roposia.

Minä olen ihmetellyt sitä, että kun etenkin vihreät ja vasemmisto ovat esiintyvien taiteilijoihin puolestapuhujia olleet ammoisista ajoista lähtien, niin minkä takia teiltä ei tule mölinää, koska jos nämä ravintolat menevät kiinni, niin teidän hyvältä porukalta häviää työt ihan oikeasti. Minä en tiedä, kuinka paljon te elätte ja näette sitä hommaa, mutta oikeasti tilanne on se, että tässä on vielä sellainenkin ongelma, että tällä hetkellä Suomessa nousee ympäri maata jatkuvasti salakapakoita. Siellä on bändit soittamassa, siellä juodaan Tallinnasta tuotua juotavaa, ja näihin kun totutaan, niin miksi mentäisiin enää sinne kallisiin ravintoloihin? Ne paikat pystyvät olemaan aamuun asti, kymmeneen asti auki.

Emme me oikeasti voi meidän ravintoloita laittaa nyt tällä hetkellä niin ahtaalle näitten kaikkien juttujen takia, että niiltä loppuu kokonaan toimintaedellytykset tulevaisuudessakin. Eivät ne lähde saman tien sormia napsauttamalla liikenteeseen, vaikka koronasta päästäisiin eroon.

Tässä on ristiriitaista tässä hommassa vielä sekin, että hallitus ei itsekään usko tähän kolmen viikon sulkuun, koska vaalit piti siirtää. Jos te uskotte tähän sulkuun, niin vaalejahan ei olisi tarvinnut siirtää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

11.01 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Käyttäisin hieman debattipuheenvuoronomaisesti... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Käyttäkää ihmeessä, mutta laittakaa mikrofoni päälle.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Kiitos huomautuksesta. Ette muuten ensimmäistä kertaa huomauta tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Enkä viimeistä. [Naurua]

Kiitos tästä debatin mahdollisuudesta.

Arvoisa puhemies! Uudemman kerran uusi lähtö. Käytän hieman keskustelupuheenvuoronomaisesti tämän oman puhevuoroni ja otan tästä muutaman seikan esille.

Avauspuheenvuoro, joka tässä keskustelussa tänään käytiin, lähti liikenteeseen siitä, että yhteiskunnassa ei ikään kuin voitaisi keskustella avoimesti tämän koronaviruksen rajoitustoimenpiteistä, siitä, kuinka me otamme sen hallintaan. Minusta se oli outo huomio ottaen huomioon sen, että tässä eduskunnan salissakin parhaillaan me olemme käyneet aika monipuolisesti tätä keskustelua, ja tietenkin se kritiikki on myöskin oikea, että kukaan ei tiedä, mikä on se optimaalisin tapa hoitaa tämä koronavirusi. Hallitus tekee varmasti parhaansa kaiken sen tiedon pohjalta, mitä tästä asiasta on saatavilla. Täällä ei takuulla ole pahankäyttöä missään muodossa, vaan tavoitteena on nimenomaan saada hallintaan tämä kaava vihulainen, joka meitä kiusaa. Yhteiskunnallista keskustelua käydään laajemminkin yhteiskunnassa tästä asiasta, ja siinä suhteessa täällä ei ole sensuuria päällä.

Toinen huomio, joka tässä kannattaa ottaa esille, ovat nämä perusihmisoikeudet ja niiden luonne. Oikeus elämään on keskeisin perusihmisoikeus, ja se on universaali. Se kattaa kaikki ihmisryhmät, koko globaalin yhteisön. On selvää, että vaikka me puhumme universaaleista perusihmisoikeuksista, niin tällaisessa kriittisessä tilanteessa me kiinnitämme erityisen huomion kaikkein haavoittuvimpiin ihmisryhmiin — kaikkein haavoittuvimpiin ihmisryhmiin suhteessa siihen yleiseen tavoitteeseen, että oikeus elämään on kaiken peruslähtökohta. Minä olen ymmärtänyt, että tällä pohjalla hallitus on toiminut.

Olin hieman huolissani, kun tässä keskustelun kuluessa, myöskin siinä ihan ensimmäisessä puheenvuorossa, viitattiin etnisiin ryhmiin. Mennään hyvin hyvin herkillä vesillä, ja minä kyllä tunnistan samantapaisia äänenpainoja eräässä suuressa eurooppalaisessa valtiossa 1930-luvulla sikäläisillä valtiopäivillä. Siinä suhteessa toivoisin, että me pystymme keskustelemaan näistä asioista sillä tavalla, että jokainen ihminen on oikeutettu elämään ja me suhtaudumme kaikkiin ihmisiin kunnioittaen ja tasavertaisesti. Se on kaiken lähtökohhta. Me emme voi katsoa ihmisen etnisen taustan taakse, vaan kaikki olemme samankaltaisia. Tämä on tässä tärkeä huomio.

Ravintoloiden osalta on täysin selkeä asia, että kukaan täällä ei tahallaan sulje näitä ravintoloita. Ei kukaan tee tahallaan kiusaa yrittäjille. Me kaikki haluamme toimia niin, että todella yritystoiminnan pidemmän jännevälin toimintaedellytykset turvataan, ja siihen tietysti tähdätään näillä rajoitustoimilla.

Ja viimeisenä seikkana lohdutuksena edustaja Zyskowitzille, joka peräänkuulutti sitä ongelmaa, onko tässä salaliittoteoria nyt olemassa Euroopan puitteissa, että pyritään eurooppalaiseen liittovaltioon: Itse olen parhaimmissa mielikuvituksissani kuvitellut, että tässä on globaali salaliittoteoria nyt käynnissä sen vuoksi, että me loisimme tänne globaalin hallinnon, jonka varassa tietysti viime kädessä ihmiskunta joskus onkin, yhteistyövarainen turvallisuusjärjestelmä. Nämä kriisit, ilmiöt, jotka ovat yli rajojen olevia, koko ihmiskuntaa kohtaavia ilmiöitä [Puhemies koputtaa] — niitä voidaan hallita vain globaalitasolla. Semmoinen salaliitto ehkä täällä taustalla on, ja jos on, niin minä saattaisin lähteä tukemaan sitä salaliittoa.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on täynnä. — Edustaja Vallin.

11.05 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Keskustelemme tästä ravintoloiden kolmen viikon sulkemisesta tässä, ja täällä on ollut muutama hivenen provosoiva puheenvuoro, joihin ensin haluaisin vastata.

Edustaja Turtiainen ensin esitti, että tässä olisi joku salaliitto ja koko koronapandemia ei olisi edes totta. Sehän nyt on ihan täyttä hölynpölyä. Jos katsoo vaikka, mitä on tapahtunut monissa muissa Euroopan maissa ja tapahtuu tällä hetkelläkin, niin kun katsoin tuossa aamulla esimerkiksi Tšekin lukuja, niin siellä oli 9 000 tartuntaa eilen ja 200 koronaan liittyvää kuolemaa. Kyllä tässä ihan tosi on kyseessä. Portugalissa oli tammikuun lopussa 16 000 tartuntaa pahimpina päivinä, niin että kyllä se on erittäin aggressiivinen virus ja leviää, jos sen annetaan levitä.

Edustaja Lindén sitten kritisoi tätä meidän lausumaehdotusta. Tämähän perustuu siihen, että olemme saaneet tietää näissä kuulemisissa, että korona ei leviä ulkotiloissa juurikaan, vaan sisätiloissa. Sitten on tullut toiveita esimerkiksi Pohjois-Suomesta, että siellä lasketelukeskuksissa ja muualla voitaisiin väljissä ulkotiloissa järjestää tarjoilua. Jos Lindén on sitten nähnyt jossain terassilla tupakoivia ihmisiä, niin sehän tarkoittaa sitä, että siellä on olleet vielä sisätilat auki ja he ovat tulleet siihen ulos tupakalle — tuskin siellä terassilla niin paljon ihmisiä on, jos on sisätilat suljettu. Mutta tietyille ravintolatyypeille se ulkotiloissa tapahtuva tarjoilu voisi olla ihan tilannetta pelastava, jos se tehdään terveysturvallisesti, ja kyllähän ravintoloitsijat sen osaisivat sitten tehdä, jos heihin luotetaan. Eli vähän mutuilulta vaikutti se.

Kyllä minä olen sitä mieltä, että on ihan hyvä, että hallitus on ollut näin päättäväinen tässä tilanteessa, ja toivoisin, että olisitte yhtä päättäväisiä korvaamaan nämä tappiot sitten. Silloin tässä olisi hyvä balanssi.

Teen tässä vastalauseen 2 mukaisen ponsiehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että niillä ulkoterasseilla, joilla pystytään järjestämään ruokailu ja anniskelu turvallisesti, mahdollistetaan toiminnan jatkuminen myös rajoitusaikana.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vähämäki.

11.08 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kannatan aivan aluksi edustaja Vallinin tekemää lausumaehdotusta, jossa halutaan tuoda esille se poliittinen tahtotila, mikä meillä on, että se toiminta voitaisiin mahdollistaa ulkotiloissa — on niitä asiakaspaikkoja vaikka neljäsosa tai vaikka kymmenesosa siitä tavallisesta — mutta siten, että se tauti ei todellakaan sitten siellä leviä. Tässä on ajateltu lähinnä vaikkapa näitä pohjoisen lasketelukeskuksia.

Täällä on myöskin esitetty, että anniskelun alvia laskettaisiin tilapäisesti 24:stä 14:ään, ja mekin olemme tätä esittäneet aikaisemmin, muistaakseni taisi olla kesäkuussa jo. Tästä ajattelen siten, että tämä on hyvin kannatettava ajatus, ja tätä voitaisiin vaikkapa 12 kuukauden ajaksi ehdottaa, vaikkapa alkaen 1.4.2021 ja siitä 12 kuukautta eteenpäin. Tämä olisi semmoinen aika lailla kevyt, helpohko tukitoimi, ja se todellakin vaikuttaisi heti.

Ihan lopuksi haluan vielä nostaa sen edustaja Östmanin tekemän hyvän pohdinnan siitä, että kun valiokunnan mietinnössä tämä ensimmäinen lausumaehdotus menee siten, että täytyy sitten jatkossa tukea tasapuolisesti, niin sekin kysymys, että miten tuetaan tasapuolisesti, on vähän tavallansa... Tässähän valiokunta myöskin kuvaa poliittisen tahtotilan sii-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

tä, että halutaan tukea tasapuolisesti, mutta se, miten se tehdään tasapuolisesti, on vielä täysin auki, joten tähän täytyy kiinnittää huomiota. Mielestäni edustaja Östman nosti tässä hyvin olennaisen asian esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

11.10 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Muutama huomio tästä keskustelusta.

Ensinnä edustaja Lindénin moitteeseen tästä perussuomalaisten lausumaehdotuksesta. Jos luitte sen nyt tarkkaan, niin kuin oletan, niin siellä lukee, että ”eduskunta edellyttää, että niillä ulkoterasseilla, joilla pystytään järjestämään ruokailu ja anniskelu turvallisesti” — turvallisesti järjestämistähän ei ole esimerkissänne kerrottu 16 neliön terassi, jossa on 30 henkeä.

Ja itse asiassa, arvoisa puhemies, näitä erilaisia turvallisesti ulkona järjestetyn anniskelun esimerkkejä löytyy Euroopasta useita. En oikein ymmärrä, miksi Suomessa pitää kaikki aina keksiä uudelleen. Niitä esimerkkejä voi ottaa: siellä on muun muassa tällaisia rajoituksia, että pöytien väli on tietty, jolloin turvavälit toteutuvat, pöydissä saa istua x määrä ihmisiä, jolloin se altistuminen kohdistuu vain pieneen joukkoon, ja jos on vaikkapa samaa perhettä, niin siinä saa olla x määrä ihmisiä. Kyllä näitä esimerkkejä on, jos niitä vain halutaan meillä käyttää, mutta syystä tai toisesta meillä halutaan kaikki pyörät keksiä aina uudelleen.

Sitten mitä tulee tähän ravintoloiden ahdinkoon, niin tilannehan on se, että ymmärtääkseni aika laajalti ravintola-ala ymmärtää tämän tilanteen ja tämän sulun, mutta sitä he eivät ymmärrä, minkä vuoksi ei ole otettu esimerkiksi näitä korvauksia riittävin määrin huomioon. Nythän siellä joka tapauksessa juoksevat kulut pyörivät. Kun meillä ei ole nyt sitä lomautuslakia, jolloin voitaisiin nopeammin lomauttaa, niin siellä pyörivät nämä palkkakustannukset, siellä pyörivät vuokratustannukset, siellä pyörii koko ajan se juokseva kustannus, ja nyt heillä on huoli siitä, miten tämä asia saadaan järjestymään, kun näyttää siltä, että tämä korvaustaso on aivan liian matala, mitä tällä hetkellä tämänkin lain perusteluissa esitetään.

Ja sitten tietysti tulevat nämä tässäkin keskustelussa esiin nostetut alv-alennukset. Minä takia sitä alkoholin ulosmyyntiä ei tähän kohtaan tuotu loiventamaan tätä ravintola-alan iskuja, koska ihan samaan aikaan, kun ihminen ostaa ne ravintola-annokset, hän voisi ostaa sen pullon viiniä sieltä mukaan, mikä hyödyttäisi sekä asiakasta että myös tätä hankalassa tilanteessa olevaa ravintola-alaa? Kyllä näitä olisi ollut syytä ehkä tässä yhteydessä tarkemmin miettiä.

Ja sitten, arvoisa puhemies, aivan lopuksi tähän raja-asiaan. Tämä on juuri se asia, mitä tässäkin salissa on nyt viikkotolkulla ja kuukausitolkulla puhuttu, että jos samaan aikaan me rajoitetaan valtion sisällä muun muassa elinkeinoa, mikä tässä nyt tapahtuu, ja samaan aikaan meidän raja vuotaa — sieltä tulee tänäkin päivänä [Puhemies koputtaa] vaikka ties kuinka monta virustartuttajaa läpi — niin näin tämä ei voi olla. Tämä on epäloogista, ja tämä on epäoikeudenmukaista, ja tähän kyllä hallituksen sietäisi tehdä nopeasti korjauksia ja tuoda muun muassa...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt menee puheraja.

...tämä laki ennakkotodistuksista eduskuntaan.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.13 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puheenjohtaja! Tästä ihan paikalta neljään asiaan, jotka tässä keskustelussa ovat nousseet esille. Ensimmäinen niistä liittyy rajakysymykseen, mutta se on liian laaja, jotta sitä nyt voisi perusteellisesti käydä läpi. Itse kävin viikonloppuna läpi hallituksen esityksen 137, joka oli se lokakuussa meillä ollut niin sanottu rajalaki, joka sitten meni perustuslakivaliokuntaan, ja kävin läpi myös ne asiantuntijalauseennot siellä. Siihen oikeastaan viittasin, kun sanoin, että kyllä meillä on tämä oikeuskehikko niin vaikea, että se haittaa sitä, että me saataisiin kunnolla tämä asia järjestykseen. Kuulin, että perjantaina edustaja Zyskowicz oli tästä samasta asiasta käyttänyt hyvän puheenvuoron, joka minulla oli mahdollisuus äsken lukea. Olen näiltä osin ihan samaa mieltä edustaja Rantasen kanssa, että meidän täytyy saada järjestystä tähän asiaan, mutta en mene nyt tässä yhteydessä sen pidemmälle.

Toinen ihan lyhyt kommentti: Edustaja Niikko käytti tässä tunti sitten puheenvuoron, jossa hän kritisoi minun puheenvuoroani ja viittasi siihen, että kyllähän terassit voitiin viime kesänäkin hoitaa turvallisesti. Näin toki on. Silloin meillä oli kymmenen tartuntaa päivässä. Nyt meillä Suomessa on 700—800 tartuntaa päivässä. Tilannehan on aivan eri. Olen aivan vakuuttunut siitä, että 13.6. meillä on toisenlainen tilanne tässä maassa. Tiedän nyt — kun tämä puheenvuoroni menee nauhalle niin kuin kaikki menee — että jos ei sitten 13.6. olekaan ollut toisenlainen tilanne, niin sittenhän joudun sanoistani vastuuseen. Mutta oma arvioni on, että 13.6., kun ensin käymme äänestämässä, voimme sen jälkeen hyvin rauhallisesti mennä terassille ottamaan yhdet, koska silloin tilanne on rauhallisempi meidän maassamme.

Kolmantena asiana rokotteista, joista edustaja Laukkanen puhui: Katsoin juuri tuoreimmat tilastot. Suomihan on EU-maista selvästi kakkonen rokottajana. Väestöstä 8,8 prosenttia oli rokotettu eilen, tänään varmaan menee 9 prosenttia väestöstä puhki. Tanska on yhden desimaalin verran meitä edellä. Eli ne rokotteet, joita me olemme saaneet, me olemme pystyneet meidän terveysjärjestelmän kautta tehokkaasti välittämään eteenpäin.

Viimeisenä asiana sitten tämä, josta nyt eniten tässä on keskusteltu: Minä tarkoitin kriittikilläni sitä pykäläesitystä, joka perussuomalaisilla on ollut ja jossa poistetaan siis se yksi sana eli pykälä rajataan pelkästään niin, että rajoitukset koskevat sisätiloja. Tuo lausumahan on kauniisti ja fiksusti muotoiltu sisällöltään, eli puhutaan terveysturvallisuudesta ja niin edelleen. Mutta jos pykälä on sellainen, että se ei mahdollista ollenkaan ulkotilojen sulkemista, niin silloin tietysti meillä on ongelma käsillä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että voidaan varmasti tietyllä tavalla fiksusti järjestää ulkotiloissa ruokailua, ottaa etäisyydet huomioon. Omat havaintoni, joihin viittasin, olivat nyt viikonlopulta kovin toisen näköisestä ravitsemusliikkeestä, jos näin voidaan sanoa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

11.16 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén ammattinsa vuoksi pitää erinomaisia puheenvuoroja ja analysoi tätä viruksen vastustamistyötä, ja olen hyvin pitkälle monesta asiasta hänen kanssaan samaa mieltä. Mutta kun on hyvä ja luotettava puheenvuoro, niin siellä ei saa olla virheellisyyksiä, koska on mahdollista, että jotkut asiantuntijat jopa uskovat niitä.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Kun te puhutte tästä tartuntatautilain 16 §:stä, ”pakollinen terveystarkastus”, niin tässä pykälässä ja siinä viitatuissa edellisissä pykälissä puhutaan yksiselitteisesti monikosta. Minua on ainakin koko eduskuntaurani aikana opetettu, että jos mietintö on ristiriidassa pykälien kanssa, niin pykälät ratkaisevat, koska pykälät ratkaisevat oikeusistuimessa. [Aki Lindén: Olen samaa mieltä!] En sano tätä millään pahalla enkä niin kuin viisastellakseni, vaan koska tämä on niin fundamentaalinen asia. Jos pykälissä selvästi ilmoitetaan jotakin, niin ihmettelen, mistä ne asiantuntijat löytyvät, jotka kääntävät pykälän monikkomuodon yksiköksi. Mutta ei siitä sen enempää. Tarkistutetaan jollakin. Täällä on perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja. Jos olen väärässä, niin minä mielelläni olen väärässä, mutta tässä käsityksessä olen, että pykälät ratkaisevat.

Sitten mitä tulee näihin ravintoloiden ulkoterasseihin, niin nimenomaan rinneravintoloista, kuten edustaja Rantanen täällä aivan oikein totesi, on tullut meille viestiä siitä, miksi niitä ei sallita auki pidettäväksi. Edustaja Lindén nosti esille täällä esimerkin, että oli ollut pieni tila, jossa oli paljon ihmisiä. No, eihän niin pidä toimia, mutta jos meillä on ulkotila ja jokainen meistä sen verran tietää, että on täysin eri asia viruksen leviämisen kannalta, ollaanko me pitkään sisätiloissa vai ollaanko ulkotiloissa, joissa tuulee... Ensinnäkin pitää asettaa kriteerit ja ehdot. Pitää olla ehdottomasti ulkotila, jossa tuulee ja virukset häipyvät. Sitten pitää olla tietty neliömäärä, jossa saa olla tietyn verran ihmisiä, ja tietyt etäisyydet. Eivät ne perheet voi keskenään syödä siellä. No okei, ovathan ne muutenkin siellä sisätiloissa. Mutta lähtökohtaisesti pitäisi noudattaa sääntöjä, ja jos joku rinneravintola ei noudata sääntöjä, niin rinneravintola pannaan kiinni. Eihän tämä sen kummempaa ole.

Sitten, arvoisa puhemies, kun tässä aiheessa ollaan, joka hieman rönsyilee tästä alkupe- räisestä aiheesta: Itselleni on tullut viestiä siitä, minkä takia Suomessa — nyt voin olla kylä väärässä, en tiedä päivän tilannetta — meillä on eri rokotteet eri-ikäisille edelleen. Monissa maissa on poistettu nämä ikään kuin rokotteita syrjivät käytännöt ja annetaan kaikille kaikkia rokotteita. Silloin ei tulla siihen tilanteeseen, missä nyt ollaan, että yli 70-vuotiaat yrittäjät, jotka joutuvat yrittämistä ja ammattiaan pitämään kokonaan yllä, eivät saa rokotteita, mutta alle 70-vuotiaat työntekijät saavat rokotteet. Tämä on syrjivä ja erikoinen tilanne, eli pyytäisin hallitusta huomioimaan tätä asiaa ja miettimään, voiko tälle kenties tehdä jotakin.

Vielä viimeisenä asiana, kun näkyy vielä sekunteja kellossa olevan: Me puhuttiin täällä vaaleista, ja ne on siirretty. En mene siihen, mutta pitäisikö nyt oikeasti miettiä, kun terveydenhuoltohenkilökunta on lujilla ja pelätään, että vuodeosastot ja teho-osastot alkavat täyttyä, pitäisikö tämä sote ja sen käsittely eduskunnassa keskeyttää, koska on pikkusen tärkeämpää hoitaa korona kuntoon kuin viedä väkisin sotea eteenpäin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Kauma.

11.19 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tässä talousvaliokunnan mietinnössä on kolme lausumaa, jotka ovat erinomaisia. Myöskin me kokoomuksen eduskuntaryhmän talousvaliokunnan jäsenet kannatimme niitä. Sen lisäksi meillä on tässä valiokunnan mietinnössä vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset, joita on viisi kappaletta. Arvoisa puhemies, haluan vielä lukea ne tässä erikseen.

Ensimmäinen niistä on: ”Eduskunta edellyttää, että laaditaan yksinkertainen ja nopean maksatuksen mahdollistava korvausmalli, joka perustuu kirjanpitoon. Korvausmäärien tu-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

lee olla riittävät, ja niissä tulee huomioida, että ravintoloiden taloudellinen liikkumavara on pienentynyt, koska koronavirusta on jo kestänyt lähes vuoden ja koska helpotettu työntekijöiden lomautusmenettely ei ole enää käytössä.

Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että alennetaan anniskelun arvonnisävero tilapäisesti 24 prosentista 14 prosenttiin.”

Kolmas lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että sallitaan viinien ulosmyynti tilapäisesti anniskeluoikeuden omaaville ravintoloille.”

Neljäs: ”Eduskunta edellyttää, että jos lain voimassaoloa joudutaan tautitapausten suuren määrän takia 28.3. jälkeen pidentämään, ravintoloille maksettavien korvausten määrää nostetaan samassa suhteessa.”

Ja viides lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii uskottavan ulospääsystrategian rajoituksista siten, että se turvaa kannattavan liiketoiminnan edellytykset tulevaisuudessa ja parantaa toimialan investointi- ja kasvumahdollisuuksia niillä aloilla, jotka erityisesti ovat kärsineet koronaepidemiasta, hallituksen epäonnistuneesta viestinnästä sekä liiketoiminnan rajoittamisesta.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

11.21 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kauman esittämiä lausumamahdotuksia.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä tästä kokonaisuudesta.

Se, minkä unohdin tuossa alkuvaiheessa sanoa: Täällä on paljon keskusteltu esimerkiksi rajojen kysymyksestä, ja todella toivon, että tämä asia nyt saadaan kuntoon. On vaikea ihmistenkin ymmärtää sitä, että jos tosiaan pykälissä tällainen mahdollisuus on ja perustelut sen sitten kumoavat tai ikään kuin tekevät vaikeampaa sen käyttämisestä, että voisimme vaatia todistusta tai testiä rajoilla, niin sitä ei sitten olla toimeen aina pantu. Mutta voin kyllä sen kertoa, että esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentokentällä tämä asia on nyt tällä hetkellä kunnossa ja testiin ohjataan ihmiset, eli ollaan toimittu, vaikka tämä hallituksen esitys ei olekaan eduskunnan läpi vielä mennyt.

Arvoisa puhemies! Sen kuitenkin vielä haluaisin lisätä, että sen lisäksi, että nyt tämä ravintolat kiinni laittava esitys eduskunnasta läpi menee, niin olisi vielä kyllä sellaisiakin keinoja, joita toivoisin vielä kerran hallituksen harkitsevan, tuovan lainsäädäntöön. Sivistysvaliokunta yksimielisesti, kaikki puolueet mukana, ehdotti, että tartuntatautilakiin, silloin kun sitä täällä käsiteltiin, olisi lisätty toiminnanharjoittajille mahdollisuus velvoittaa kasvusoajaimien, maskien käyttöön omassa toiminnassaan ja omassa tiloissaan. Ehdotimme sitä sen vuoksi, että haluaisimme, että kaikki lapset ja nuoret välttyisivät tulevaisuudessa mahdollisimman pitkälle menevistä rajoituksista ja voisivat elää mahdollisimman normaalia elämää, sillä tiedämme jo nyt, että lasten ja nuorten elämään näillä rajoituksilla on ollut erittäin vakavia seurauksia, joista me olemme täällä moneen kertaan keskustelleet.

Valitettavaa kuitenkin on, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ei tätä meidän lausuntoamme ottanut sillä tavalla todesta, että se olisi lakiin asti päätyneet, mutta toivon vakaasti, että hallitus voisi vielä kertaalleen harkita tämänkin yhden lisäkeinon käyttöönottoa. Se helpotaisi esimerkiksi julkisten toimijoiden, kuten vaikkapa HSL:n, toimintaa. He voisivat omassa kulkuvälineissään velvoittaa asiakkaitaan käyttämään kasvusoajaimia.

Kaikki me tiedämme, että tämäkin kysymys ei yksin tätä asiaa ratkaise. Kaiken a ja o on se, että vältämme turhia kontakteja, mutta on tilanteita, joissa ollaan pienissä tiloissa, ja

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

vaikka siellä olisi vähemmän asiakkaita, niin siellä on riski, jos ollaan ilman kasvosuojaimia, että se korona helpommin leviää. Vetoan vielä kerran hallitukseen: tämä ei ole poliittinen kysymys, tämä on epidemianhallintakysymys, ja siksi olisi järkevää tämäkin keino ottaa käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

11.24 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyviä puheenvuoroja ravintolakäytänteistä ja niitten mahdollistamisesta tuotu esille, ja toki omalta kohdaltani olen hieman, voisiko sanoa, kriittinen ja pettynytkin siihen, että avi — jolla tietysti on tämän pandemian ajalla varmasti todella paljon töitä ja haasteita — on kyllä mielestäni toiminut hampaattomasti siinä määrin, että niissä ravintoloissa, joissa ei noudateta rajoituksia, joita edellytetään, ei ole niitä sulkemisia tapahtunut. Olen ymmärtänyt, että majoitus- ja ravintola-alan liitto on itse tuonut esille, että he eivät tule puolustamaan, vaikka olisi jäsenyrittäjä, niissä tapauksissa, missä näitä säädöksiä on rikottu ja olisi sitten tehty tällainen kahden viikon — en muista, mikä se sulkemisaika nyt onkaan. Ja tämä on ollut se, mikä tässä meitä on ajanut nyt tällaiseen tilanteeseen, että ollaan sen tilanteen edessä, että joudumme täällä tekemään niitä päätöksiä, kun viranomaiskenttä ei ole riittävän tarmokkaasti toiminut.

Edustaja Laakso toi tässä aika kuvaavan tilanteen esille, että kun kieltoja tehdään, niin me emme voi välttyä lieveilmiöiltä, eli meillä varmasti tapahtuu sellaista harmaata taloutta ja rikollista ravintolatoimintaa, ja meillä on kyllä omakohtaisia kokemuksia niiden suitsemisen mahdottomuudesta sieltä 1900-luvun alkupuolelta kieltoajan ajalta siitä, mitä sitten tapahtuu. Nyt on kyseessä kuitenkin tähän pandemiaan liittyvä lyhytaikainen sulkeminen, ja toivottavasti sitten jatkossa, kun päästään sinne, oliko kesäkuun 13. päivään, edustaja Lindén voi ottaa sen yhden. Minä en taida sitten siinä vaiheessa kyllä yhteen tyytyä. Mutta joka tapauksessa nyt ollaan tämän tilanteen edessä, missä olemme.

Edustaja Eestilä toi hyvän asian esille: pykälät ovat pykälä. Mutta on siinä vielä yksi asia, että jos korkein oikeus on tulkinnut pykälää omalla tavallaan, niin sitten mennään kyllä sen tulkinnan mukaan, luki sitten pykälässä mitä hyvänsä, että siellä täällä mennään. Mutta joka tapauksessa meidän pitää pystyä näkemään, kuinka tulemme ravintoloita pelastamaan, kun tästä pääsemme. Onko pienpanimoitten verkkomyyntioikeus, tulee ko niistä alvin helpotuksia määräaikaaisesti tietyksi ajaksi, jotta myös saamme jaloilleen ne kriisissä olevat yrittäjät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

11.27 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Mielestäni juuri hiihtokeskusten rinneravintoloiden ulkotilat olisivat voineet kyllä jäädä näiden rajoitusten ulkopuolelle. Kyllähän niitä take away -tuotteita siellä kesken hiihdon jossakin syödään ja ladun varrella myös omia eväitä syödään sitten vaikkapa nokipannun äärellä, ja sen vuoksi ajattelen, että mikäli näitä turvaetäisyyksiä olisi noudatettu, niin rinneravintoloiden ulkotilat olisivat voineet jäädä tässä poikkeukseksi.

Täällä on, arvoisa puhemies, useassa puheenvuorossa sivuttu disinformaatiota ja liikkeellä olevia salaliittoteorioita, joihin osa kansalaisista luottaa enemmän kuin siihen viralliseen informaation. Siksi pidin kyllä tuota edustaja Kiljusen puheenvuoroa hiukan vaaral-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

lisena, kun hän totesi, että kyllä tässä ehkä on tällainen globaali salaliitto takana. Varmasti tarkoittitte sen kevennykseksi tai vitsiksi, kyllä sen moni täällä ymmärsi, mutta se olisi kyllä syytä eduskunnan pöytäkirjoihinkin mielestäni selventää, ettei lähde sellainen huhu liikkeelle, että pääministeripuolueen arvostettu kansanedustaja tunnustaa nyt tällaisen globaalin salaliiton koronatoimien takana. Varmasti tarkoittitte kansainvälistä yhteistyötä, jota koronan torjumiseksi tehdään ja jota ilman muuta tarvitaan, mutta eihän siellä nyt mitään salaliittoa ole.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.29 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! En pidä itseäni erityisesti jänkkäilyyn taipuvaisena, mutta halusin vielä käyttää lyhyen puheenvuoron liittyen juuri tämän tartuntatautilain 16 §:n tulkintaan.

Oma tulkintani on täsmälleen sama kuin edustaja Eestilällä. Se pykälä on hyvin selkeä. Sen mukaan pitäisi voida toimia juuri niin, että aluehallintovirastot määräävät esimerkiksi tietyn lentokoneen tai tietyn päivän tai tietyn jonkun muun liikennevälineen tilanteessa tällaisen kohdennetun, ryhmään kohdistuvan, pakollisen terveystarkastuksen. Mutta kun me olemme kuulleet valtavaa määrää asiantuntijoita sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin siellä on selitetty meille — ja minulla on nyt tässä edessäni se vuoden 2016 hallituksen esitys, ja se 16 §:n perustelu kuuluu näin — että ”vaikka 14 ja 15 §:n mukainen” — 14 § on siis vapaaehtoiset terveystarkastukset ja 15 § on kohdennettu terveystarkastus — ”terveystarkastus ehdotetaan toteutettavaksi ensisijaisesti vapaaehtoisesti yhteisymmärryksessä henkilön kanssa, henkilön kieltäytyessä tutkimuksesta on edelleen oltava mahdollisuus tehdä päätös, että terveystarkastus on pakollinen” ja niin edelleen jatkuu.

Eli tähän yksilö-sanamuotoon ovat saamani informaation mukaan juristit laajasti takeruneet ja vetäneet sen johtopäätöksen, joka on käytännössä ohjannut sitten esimerkiksi aluehallintoviranomaisten toimintaa tässä tapauksessa ymmärtääkseni väärään suuntaan, ja sen takia olisi erittäin tärkeää todeta, että noudatetaan sitä sanamuotoa. Itse olen ensimmäisen kauden kansanedustaja, mutta olen muutaman kerran, kun valiokunnissa käydään näitä keskusteluja, muutoinkin ollut sitä mieltä — aikanaan pitkään hallinnossa olleena totesin näin — että siellä on kaksi kovaa tekijää: raha ja pykälät. En minä koskaan luenut jonkun hallituksen esityksen perusteluja. En minä oikeastaan tiennyt semmoisia olevan olemassakaan ennen kuin tulin tänne eduskuntaan. Eli olen samaa mieltä, että se pykälä ratkaisee, mutta kuitenkin tästä ollaan tämänkaltainen keskustelu käyty.

Vielä ihan loppuun totean, että kun nyt näitä tutkailin tässä viikonloppuna, niin kiinnitin huomiota siihen, että kun vuonna 2016 tartuntatautilaki säädettiin, kuultiin 50:tä asiantuntijaa. Kun me nyt olemme käsitelleet ja säätäneet sitä yhtä ainoata pykälää, sitä 58 §:ää, ja sitten näitä sen alakirjainpykälä g, f, e ja niin edelleen, on kuultu 198:aa asiantuntijaa. Jotenkin tuntuu, että nyt tämä mopo on karannut käsistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eestilä, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

11.32 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä me pääsemekin aika mielenkiintoiseen kysymykseen. Minun käsittääkseni vallan pitää olla tässä talossa ja ne henkilöt, jotka täällä pykäläiä laativat, myös saavat sen mukaisesti Suomessa sit-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

ten näitä asioita vietyä eteenpäin. Minun mielestäni se, mitä edustaja Lindén sanoi, on aivan oikein, ja minä en halua viisastella enkä ole juristi, mutta täällä talossa olen ollut, ja nythän tässä selvästi viitataan pykälissä monikkoon, mutta sitten mennään tapauskohtaisesti siihen, mitä yksilö saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Viittaukset ovat täysin eri asia. Edelleen olen sitä mieltä, että oikea tulkinta on nimenomaan monikossa. Ja jos joku asiantuntija tai joku tuomari sitten myöhemmin tulkitsee, niin miksi eduskunta luovuttaa valtaa heille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan. — Edustaja Juvonen.

11.32 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Multala, mainitsitte tuon tartuntatautilain ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perussuomalaiset jättivät vastalauseen tähän. Mehän esitimme, että kuljetuspalvelun tarjoaja tai liikennöitsijä voisi kieltäytyä ottamasta kuljetettavaksi tai poistaa liikennevälineestä matkustajan, joka ei noudata annettuja toimintaohjeita. Ja tämä liittyy juuri tähän maskiin. Mehän luimme juurikin uutisen Savonlinnasta bussimatkustajasta, joka altisti ja tartutti matkallaan omalla huolimattomalla käytöksellään bussilastillisen ihmisiä — aivan käsittämätöntä. Ja toivottavasti, kokoomus, te tuitte perussuomalaisten vastalauseetta, josta täällä salissa myös äänestettiin.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee vaalien siirtämiseen, niin onhan tämä ollut uskoton vuosi. Teillä on, hyvä hallitus, ollut vuosi aikaa valmistautua muun muassa internet-äänestykseen, valmistautua siihen, millä tavalla drive-in-äänestyspaikkoja pystytetään, mutta te ette ole tehneet mitään. Sen sijaan te olette tehneet sote-uudistusta ja ajaneet sitä kuin käärmettä pyssyyn ja laittaneet myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan tämän sote-uudistuksen kanssa työskentelemään. Se on vienyt aikaa valmistautumiselta kaikkeen muuhun. Ja todellakin, kyllä sote-uudistus tulisi laittaa nyt hattuhyllylle, mutta ei terapiatakuuta, ja tästä myös perussuomalaiset sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ovat huomauttaneet. Olisi erittäin tärkeää, että terapiatakuu käsitellään, sillä ihmiset tarvitsevat apua hyvin kipeästi.

Ja, edustaja Lindén, sanoitte, että kesäkuussa Railin päivänä voimme mennä sinne terasille sitä olutta juomaan — ei välttämättä. On täysin epäselvää, kuinka monta ihmistä on rokotettu juhannukseen mennessä. Emme me pysty sanomaan tätä niin kauan kuin meillä ei ole rokotuksia. Ja tästä edelleen aasinsiltana kysymys tähän kotimaiseen ja omaan rokotetuotantoon liittyen: Teettekö te, hallitus, mitään sen eteen, että me lähdemme käynnistämään kotimaista rokotetuotantoa? Se on osa huoltovarmuutta. Se on äärettömän tärkeää. Sikainfluenssan aikaan me huomasimme, mitä tapahtuu, kun rokotetta ei ole. Me jäimme silloinkin odottamaan. On ollut väärä päätös vuonna 2003 ajaa oma rokotetuotanto alas, mutta virheet voidaan korjata, kun ajatellaan, mitä tulevaisuudessa on vielä edessä. Oma rokotetuotanto pystyy, rahoitus sille, selvitys, teknologia ja toimitilat — mitä vastaatte, ministeri?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, jatketaan puhujalistalla. Ei mennä enää debatoimaan. Koetetaan pitää keskustelu päivän teemassa eli majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annetun lain väliaikaisessa muuttamisessa. Edustaja Zyskowitz näyttää esimerkin.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

11.35 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Puhemiehen toivomus on perusteltu, mutta kun tässä tätä koronaepidemiaa on nyt laajemmin käsitelty, niin en malta minäkään olla puuttumatta pariin tässä esille tulleeeseen näkökohtaan.

Edustaja Eestilä nosti aiheellisesti esille sen, että tässä koronakriisin keskellä hallitus punkee härkämpäisesti eteenpäin valtavaa hallintoremonttia eli sote-uudistusta. Kun tätä arvostelen, en tarkoita niinkään eduskunnan työtilannetta. Totta kai eduskunnassakin, varsinkin perustuslakivaliokunnassa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, olisi syytä keskittyä ennen kaikkea tähän koronakriisiin. Nyt tiedämme, että esimerkiksi tartuntatautilain 58 g §:ää olisi eduskunnassa ollut syytä käsitellä pikkasen huolellisemmin, jotta ei olisi törmätty niihin tulkintaongelmiin, joihin käytännössä on törmätty.

Mutta kun arvostelen sote-uudistuksen punkemista härkämpäisesti eteenpäin, en tarkoita ennen kaikkea eduskunnan tilannetta. Tarkoitan tilannetta tuolla kentällä; sairaanhoitopiireissä, kunnissa. Siellä sairaanhoitopiireissä ja kunnissa sote-henkilöstö on aivan ylikuormittunut tämän koronakriisin vuoksi. Kohta käsittelemme hallituksen valmiuslain nojalla antamaa käyttöönottoasetusta, jossa niin sanottua hoitotakuuta lievennetään. Minkälainen hoitovelka jääkään tästä koronakriisistä? [Arja Juvonen: Hirveä!] Miten täystyöllistettyjä ovatkaan sairaanhoitopiirien ja kuntien sote-ammattilaiset tämän koronakriisin jälkeen, kun nämä kaikki syntyneet hoitovelat ja muut ongelmat tulevat ratkaisuun?

Kaiken tämän keskelle hallitus härkämpäisesti punkee valtavaa hallintoremonttia, sote-uudistusta, kovalla kiireellä ja tiukalla aikataululla. Tekisi mieli kysyä hallitukselta: oletko menettänyt järkenne? Kun tämän kaiken keskellä pungette väkisin tätä sote-uudistusta ja raskautatte näitä kentän sote-ammattilaisia, joilla on kädet täynnä työtä koronassa ja koronan jälkeisenä aikana, niin raskautatte vielä heitä tällä valtavalla hallintoremontilla. Ottakaa nyt järki käteen ja todetkaa, että nyt ei ole oikea aika tällaiselle valtavalle hallintoremontille. Eli tässä olen edustaja Eestilän kanssa samaa mieltä.

Mutta sitten toinen kysymys, jossa haluan tuoda edustaja Eestilän ajattelusta poikkeavaa ajattelua tähän keskusteluun: Kyse on nykyisen tartuntatautilain 16 §:stä ja siitä, olisiko se mahdollistanut sen, että aluehallintovirasto olisi päättänyt isommalle joukolle ilman yksilöllistä harkintaa tehtävästä pakollisesta terveystarkastuksesta eli käytännössä koronatestistä.

Aluehallintovirastojen juristit ovat katsoleet, että heillä ei tällaista toimivaltaa ole ollut. Mihin he perustavat ajattelunsa? Olen lukenut heidän lausuntojaan, muun muassa niitä, mitä he antoivat hallintovaliokunnalle, ja otan täältä muutaman sitaatin. He sanovat muun muassa näin... — Anteeksi, tässä nyt vähän kiireellä valmistaudun. — He ovat siis katsoleet, että heillä ei ole ollut tällaista toimivaltaa, ja he ovat katsoleet, että heillä ei ole ollut tätä toimivaltaa, koska heidän tehtävänä on suojata kansalaisten perusoikeuksia, tässä tapauksessa henkilökohtaista koskemattomuutta, ja he kirjoittavat esimerkiksi 1.3. kaikille kansanedustajille lähettämässään kirjeessä näin: ”Meidän tehtävämme on edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista.” He kirjoittavat edelleen: ”On ensiarvoisen tärkeää, että toimintamme noudattaa lakia ja kunnioittaa kaikkien suomalaisten perusoikeuksia.” Ja edelleen: ”Mutta päätöksemme eivät voi perustua hyviin tarkoituksiin eivätkä suulliseen tahdonilmaisuun. Päätöstemme on perustuttava lakiin. Juuri kriisin keskellä oikeusvaltioperiaatetta tulee vaalia.” Aluehallintovirastojen juristit ovat tässä asiassa toimineet Suomen ylikireän perusoikeustulkinnan mukaisesti.

Samoja ajatuksia on esitetty tässä maassa ennen nyt tapahtunutta kantojen muuttumista pitkin kesää ja pitkin syksyä. Esimerkiksi oikeuskansleri totesi elokuussa seuraavaa: ”Voi-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

massa olevan tartuntatautilain mukaan toimenpiteiden eli terveystarkastusten ja varsinkin karanteenien pitää perustua yksilölliseen lääketieteelliseen perusteeseen ja arviointiin.” Perusoikeusoppineet, valtiosääntöoppineet lausuvat esimerkiksi Aamulehdessä 12. elokuuta seuraavaa — tämä oli siis sen jälkeen, kun ministeri Kiuru oli tuonut esiin pakollisten karanteenien mahdollisuuden: ”Julkisoikeuden apulaisprofessori Rautiainen Tampereen yliopistosta katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön viestintä pakollisista koronatestauksista on harhaanjohtavaa.” Edelleen sitaatti: ”Päätöksen tulee perustua aina yksittäistapaukselliseen lääketieteelliseen harkintaan, eikä sitä voida ohittaa poliittisella päätöksellä.” Tämä oli siis vastaus ministeri Kiurulle. ”Päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta tekee tartuntatautilääkäri. Päätös tulee tehdä aina paikallisesti ja yksittäistapauksellisesti.” Edelleen tässä Aamulehden jutussa siteerataan Rautiaista: ”Arvioinnin tulee olla yksittäistapauksellista.” Ja edelleen Rautiainen: ”Jos nimet on lisätty etukäteen ilman suurempaa harkintaa, se ei ole riittävän yksittäistapauksellista”, Rautiainen kommentoi.” Aamulehti kertoo: ”Myös muut oikeusoppineet ovat Rautiaisen kanssa samoilla linjoilla.” Ja edelleen Aamulehti: ”Kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien professori Martin Scheinin kirjoittaa Twitterissä, että oikeusvaltion ja Lääkäriliiton on huolehdittava siitä, että pakolliset karanteenit” — silloin puhuttiin karanteenista, joka on tietysti rankempi juttu kuin testaus, mutta tätä, sanotaan nyt muuttuvat muuttaen, voidaan soveltaa — ”tehdään lääkärin etiikan mukaisesti yksilöllisesti arvioiden.” Sosiaali- ja terveysministeriö kirjoitti silloin, siis elokuussa: ”Henkilö voitaisiin määrätä yksilöpäätöksellä pakolliseen testaukseen 16 §:n nojalla aluehallintoviraston päätöksellä, jos henkilö kieläytyy testauksesta.”

Luen näitä sitaatteja tämän verran kertoakseni siitä, mikä oli vallitseva tulkinta vielä keväällä ja kesällä. Oikeusministeriö antoi marraskuussa, siis vielä syksyllä, useita liuskoja pitkän lausunnon tästä silloin esillä olleesta mallista ja kirjoitti otsikolla ”Perusoikeuksien rajoittaminen” näin: ”Karanteeniin määrittämisessä on kyse vapaudenriistoa merkitsevistä toimenpiteistä, jota ei ainakaan lähtökohtaisesti voida määrätä yksinomaan objektiivisin ja kollektiivisin perustein.” Jopa eduskunnan tietopalvelu, haluamattani nyt heille tätä asiaa liikaa vastuuttaa, kirjoitti näin, kun pyysin sieltä näkemystä: ”Tartuntatautilaki mahdollistaa pakolliseen terveystarkastukseen määrittämisen. Päätöksen tulee perustua aina yksittäistapaukselliseen lääketieteelliseen harkintaan.” Tämä oli siis vallitseva tulkinta keväällä, kesällä ja syksyllä. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Sitten kun maito oli maassa eli oli todettu, että meidän rajat vuotavat kuin seula ja ongelmia on syntynyt — miksei avi ole käyttänyt tätä toimivaltaa — sitten nämä valtiosääntöasiantuntijat tulivat norsunluutorneistaan tänne eduskuntaan kertomaan hallintovaliokunnalle, perustuslakivaliokunnalle, ehkä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle — sitä en vielä tiedä — että kyllä aluehallintovirastolla olisi ollut tämä toimivalta. Hallintovaliokunta on pitkälle yhtynyt tähän ajatukseen, ja perustuslakivaliokunta kirjoittaa perjantain launnonssa seuraavaa: ”Valiokunnan mielestä pakollista terveystarkastusta koskeva päätös voi jo voimassa olevan lain 16 §:n nojalla kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.”

Herra puhemies! Kiitän perustuslakivaliokuntaa tästä kannanotosta. Tämä on minun mielestäni vuosikymmeniin ensimmäinen kerta, kun perustuslakivaliokunta luopuu tästä ylikireästä perusoikeustulkinnasta ja ottaa askeleita sille polulle, joka mielestäni on perusteltu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

11.46 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Te esitte toivomuksen, että pysyisimme tässä aiheessa, joka koskee majoitus- ja ravitsemustoimintalain väliaikaista muuttamista. [Puhemies: Kyllä.] Edellinen puheenvuoro oli todella arvokas — ei ihan mennyt tämän toiveen mukaisesti. Oma puheenvuoroni on vähintään lyhyempi kuin tuo edellinen ja pyrkii ainakin johdannossa olemaan tässä esityksessä.

Eli tämä majoitus- ja ravitsemustoimintaa koskevan lain väliaikainen muuttaminen aiheutuu koronaviruksesta, siis korona on tässä taustalla. Edustaja Räsänen täältä kysyi aikaisemmin, olenko minä ollut esittämässä tässä eduskunnan salissa sitä, että olisi olemassa globaali salaliitto tämän koronaviruksen takana, jonka kautta sitten tähdätään erilaisiin pyrkimyksiin. Tämä oli minulta sarkastinen toteamus, joka liittyy edustaja Zyskoviczin edelliseen painavaan puheenvuoroon, jossa hän pohdiskeli sitä keskustelua, onko olemassa salaliitto, jossa Euroopan liittovaltiota oltaisiin rakentamassa sen vuoksi ja niin edelleen ja niin edelleen, ja minä sarkastisesti sitten totesin, että tässä voisi olla olemassa globaali salaliitto. Haluan edustaja Räsäselä sanoa, kuten hän lopetti oman puheenvuoronsa: Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä. Ei ole olemassa mitään globaalia salaliittoa, joka käyttäisi koronaa hyväksensä.

Itse asiassa toivoisin, että olisi avoin liitto, globaali avoin liitto, joka yhteistoimin pyrkisi ratkomaan tätä koronaviruksen aiheuttamaa ongelmaa koko ihmiskunnalle. Tässä yhteydessä meidän kannattaa muistaa, mitä YK:n pääsihteeri ja WHO:n pääsihteeri molemmat ovat todenneet muutama viikko takaperin, että meitä vaivaa, koko maailmaa, tällä hetkellä tämmöinen koronanationalismi: me katsomme tätä vain omasta perspektiivistämme. He ovat ehdottaneet, että 7.4., kansainvälinen terveystäpäivä, olisi globaalijärjestelmässä se päivä, jolloin kaikkialla maailmassa olisi rokotettu haavoittuvimmat riskiryhmäläiset ja nimenomaan hoitohenkilökunta. Tällä hetkellä meillä on se ongelma — täällä puhutaan rajojen vuotamisesta jatkuvasti — että Afrikka, jossa on 1,8 miljardia ihmistä, on käytännössä kokonaan näiden rokoteohjelmien ulkopuolella. Me vain panisimme rajoja kiinni sen sijaan, että me yhteistoimin lähtisimme siihen, että me rokottaisimme koko maailmassa nämä haavoittuvimmat ihmisryhmät, [Oikealta: Eihän kaikkia hoitajakaan ole rokotettu vielä!] koska se on myöskin se viimekätinen turva meillekin siinä suhteessa, että korona saataisiin taltutettua koko maailman mitassa.

Tämä, arvoisa puhemies, on minusta tässä tärkeä huomioda: eli avoimella liitolla, yhteistoiminnalla, mennään ratkomaan näitä yhteisiä globaaleja ongelmia, koska kansalliset toimet yksin eivät tässä riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

11.49 **Hussein al-Taee sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Pysytään kansainvälisissä asioissa: hyvää kansainvälistä naistenpäivää kaikille täällä!

Ottaisin lyhyen kommentin ensin edustaja Zyskoviczin puheenvuoron ensimmäiseen osioon, joka liittyy sote-alaan. Siitä voisinkin tähän naistenpäivään nähden todeta, että tänään ei hymyilytä, sillä esimerkiksi kunnalla töissä oleva kotihoitaja sairastaa noin 30 päivää vuodessa, eli kuukauden verran on sairauspäiviä vuodessa, mikä on reilusti enemmän kuin monessa muussa ammatissa. Ja kun tätä kokonaisuutta ajattelen, niin mietin tätä sote-uudistusta, ja haluaisinkin kysyä ministeri Kiurulta: ollaanhan me menossa tässä uudistuksessa sellaiseen tilanteeseen, että nämä sairastumispäivät näillä ihmisillä voitaisiin jollain tavalla korjata, että se määrä olisi vähäisempi kuin mitä se on ollut viime

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

vuosina? [Sari Sarkomaa: Maakuntaverollahan se hoituu!] Nimittäin ala on erittäin kuormittava, siitä maksetaan liian vähän, ja se on raskaampaa ja raskaampaa koko ajan. Eli kiinnostaa tavallaan se näkemys siitä, että kun teemme tätä sote-uudistusta, niin olemmeko me menossa tällaiseen suuntaan, joka olisi näille ihmisille positiivisempi.

Toinen, joka tähän liittyy, on se, että yli 40 000 koulutettua terveydenhoidon ammattilaista on vaihtanut alaa, ja tässä myös kiinnostaa — rakentavalla tavalla haluaisin keskustella, että muutkin kollegat voivat tässä yhtyä — onko sote-uudistus menossa sellaiseen suuntaan, että pystyisimme myös houkuttelemaan näitä ihmisiä takaisin ja lupaamaan, että alalla työskentely olisi parempaa.

Ja sitten varsinaiseen aiheeseen, mutta pysyn ennakoitavuudessa:

Tässä käsitteillä olevassa laissa on nyt huomioitu se, että ravintolat todella menevät kiinni kolmeksi viikoksi, ja on myöskin todennäköistä, että jos emme saa haluttua tulosta R-lukuun nähden, mistä edustaja Lindén on paljon puhunut, eli tartunnat edelleen lisääntyvät vahvasti, joudumme pitämään myöskin ravintoloita kiinni pidempään. Tästä on puhuttu jo jonkin aikaa. Tässä kohtaa haluaisin kysyä: kun saamme ihmiset rokotettua nyt tässä pikkuhiljaa ja sitten tätä R-lukua alas, niin voiko ravintola-ala nyt nähdä ennakoitavuutta siinä, miten he pääsisivät ja mikä se on se tiekartta ulos tästä pandemiasta? Juttelin esimerkiksi ravintola-alan ihmisten kanssa viikonloppuna keskusteluohjelmassa liittyen tähän, miten Suomi toipuu koronasta, ja siinä eräs ravintoloitsija Hans Välimäki sanoi, että... [Puhemies koputtaa] — Voinko tulla sinne jatkamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, kyllä voitte.

— Kiitoksia. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, tämä ravintoloitsija oli sitä mieltä, että alvien palautus voisi olla hyvä, ennakoitava, helppo, verottajalle mahdollinen tapa kompensoida ja korvata tätä valtiovallan aikaansaamaa sulkutilannetta ravintola-alalle, ja tästä ovat muutkin puhuneet täällä eduskunnassa pitkään. Onko tämä työkalu nyt pakissa ja mahdollisesti käytössä? Siitäkin kiinnostaisi kuulla enemmän, sillä kun ravintoloitsija laskee, että hän voisi mahdollisesti saada jonkun tietyn summan takaisin tällä perusteella, niin hän pystyisi myöskin ennakoivasti avaamaan sitä omaa toimintaansa ja suunnittelemaan pidemmälle, myöskin kesän yli syksyyn. Ja tätä nyt kysyisin, voisiko tätä kysymystä sitten hallituksen sisällä valtiovarainministeri Vanhaselta kysyä, miten tämän asian kanssa edetään.

Minun mielestäni, kun toimintaa suljetaan, on myöskin puhuttava avoimesti siitä, miten toimintaa avataan, ja tässä kohtaa toivoisin hallitukselta paljon enemmän keskustelua myöskin siitä, mikä on A-suunnitelma, mikä on B-suunnitelma ja mikä on C-suunnitelma valtion avaamiselle, jos onnistumme näissä sulkutoimissa. Tämä voisi omasta mielestäni luoda sellaista luottamusta ja parantaa viestintää, jota nyt vahvasti kaipaamme, ja toivottavasti tähän suuntaan olemme menossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Myllykoski.

11.54 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Ravintoloiden tilanne on todella huono, ja tässä edellä al-Tae käytti hyvän puheenvuoron niistä mahdollisuuksista, joilla voimme tulla apuun, kun vain meillä siihen tahtotila on.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Harvoin muistelen vanhoja — ja en pidä siitä, että vanhoja ruvetaan muistelemaan — mutta edustaja Juvoselle on kuitenkin palautettava mieleen, kun syyllistävään sävyyn osoittite hallitusta, että teillä on ollut vuosi aikaa saada aikaan nettiäänestys tähän maahan. Muistamme varmaan molemmat viime kaudelta, kun tätä valmisteltiin työryhmissä, että tulisi tällainen etä-äänestys. Todettiin, että sitä ei oteta käyttöön, ja toteamuksen teki silloinen oikeusministeri, perussuomalainen Jari Lindström. Eli katsottiin silloin, että se ei ole se mahdollisuus, jolloin demokratia voisi toteutua niin, että siihen eivät sivulliset pystyisi vaikuttamaan. Laittaisın sille ajatukselle tässä kohtaa pisteen. [Arja Juvosen välihuuto]

Mutta se, missä me sitten käsi kädessä kuljemme perussuomalaisten kanssa täällä vasemmistoliitossa, on se, että oma rokotetuotanto pitää saada jaloilleen. Vasemmistoliitto on jo mainitun sikainfluenssan aikaan 2009 tehnyt toimenpidealoitteen oman rokotetuotannon käynnistämiseksi, joka silloin lopetettiin vuonna 2003. Tänä vuonna vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jälleen uudistanut toimenpidealoitteen, että oma rokotetuotanto voitaisiin käynnistää, ja uskon, että tämän pandemian jälkeen olemme tässä salissa varmasti yhtä mieltä, että meidän pitää löytää niitä keinoja, joilla huoltovarmuuden osalta voimme taata tällaisissa tilanteissa paremman rokotteellisen suojan suomalaisille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.56 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Olkoon tämä nyt viimeinen puheenvuoroni tähän asiaan.

Kiitän edustaja Zyskoviczia siitä, että hän käytti pitkän puheenvuoron, joka oli vaatinut paljon taustatyötä. Itse paljon lyhyemmin totesin siteeraamalla hallituksen esitystä silloin 16 §:n osalta, missä se ongelma tässä piilee, ja kun se yhdistyy sitten näihin tulkintoihin, joita Zyskowicz tässä kuvasi, niin siinähan tämä asian ongelma on. Eikös tässä oikeasti ole kysymys siitä, miten eri perusoikeuksia punnitaan toisiaan vastaan? Meillä on perusoikeus elämään ja terveyteen, sitten meillä on perusoikeus liikkumiseen, elinkeinon harjoittamiseen, ja kun on tarpeeksi vakava tilanne, joka uhkaa terveyttä ja henkeä, niin silloin punninta kallistaa vaakaa sitten enemmän sinne terveyden ja elämän puolelle ja sallii tietyt liikkumisen rajoitukset.

Itsekin käytin aikaa ja luin paljon näiden eri asiantuntijaprofessorien lausuntoja, ja sanon nyt ihan esimerkkinä, että esimerkiksi hallituksen esityksessä 137, jossa oikeasti haettiin ratkaisua silloin lokakuussa tähän asiaan mutta joka tuli sitten vedetyksi takaisin, kun siinä asiantuntijat totesivat monia puutteita, eräskin asiantuntija kirjoitti hyvin pitkään saamelaiden oikeudesta harjoittaa perinteistä elinkeinoa ja liikkua pohjoisessa yli rajojen — niin kuin se nyt olisi jollakin tavalla olennainen kysymys koronan torjunnassa Virosta ja vaikkapa Turun lentokentillä. Se menee helposti tämmöiseksi teoreettiseksi keskusteluksi, jota sitten kutsuinkin oikeustieteen tutkijaseminaariksi.

Ihan lopuksi haluaisin vielä todeta, että niiltä osin en tietenkään ole samaa mieltä Zyskowiczin kanssa, mitä hän puheenvuoronsa alussa totesi sote-uudistuksesta. Jos meillä olisi sote-uudistus tehtynä — ja tiivistän sen ihan lyhyesti — niin silloin meillä olisi 294 terveydenhuollon rahoittajakunnan sijasta 25 toimijatahoa ja 190 toimijan sijasta meillä olisi käytännössä suunnilleen nykyiset sairaanhoitopiirit, jolloin kyllähän tämä koko koronapandemia ja kaikki siihen liittyvä torjunta ja kaikki muu olisi paljon rationaalisemmin hoidettavissa. Tätähän käsiteltiin hallituksen esityksessä 230, joka tuli voimaan muuten 1.3., joka hyväksyttiin täällä eduskunnassa joulukuussa ja joka käsitteli sosiaali- ja terveyden-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

huollon valmiussuunnittelua ja sen keskittämistä nykyisessä järjestelmässä niin, että sitä tilannekuvaa johdetaan viidellä erityisvastuualueella. Eli kyllähän meillä ongelmana on koko ajan ollut tämä toimijoiden runsaus, jossa on maailmanennätys Suomessa. Ei missään muussa maailman maassa — huom. ei missään muussa maailman maassa — terveydenhuoltoa järjestä yksittäinen kunta ja myös vaativaa erikoissairaanhoidon rahoita yksittäinen kunta. Kyllähän tämä järjestelmä olisi pitänyt remontoida jo kauan sitten, eikä keskeytetä sitä remontin tekemistä nytkään tämän koronan takia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

11.59 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Itsekin kiitän edustaja Zyskoviczia pitkästä puheesta. Kyllä se osittain liittyy myös tässäkin käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen, koska kaikki vaikuttaa kaikkeen ja tällainen pandemia minun mielestäni ei ihan normaalitilanne ole yhteiskunnassa. Tietenkin vielä kun pannaan poikkeusolot ja muut, valmiuslain pykälät aktivoidaan ja niin pois päin, niin ei todella kysymys ole enää mistään normaalioloista.

Tämä perusoikeushoppailu tai tällainen, että toimeenpano valitsee itselleen sopivat oikeudet, mitä alkaa korostamaan, on todella vaarallinen tie. Ja perustuslakivaliokunta ei todella ole osakomponentti siinä, miten hallinto panee asioita toimeen. Silloin kun me lähdemme näitä priorisoimaan, niin täytyy olla tosi tarkka. Itse kyllä tällaisessa pandemiatapauksessa aika korkealle nostan perustuslain 19 §:n: julkisen vallan on edustettava väestön terveyttä — ei siellä lue, että yksilön terveyttä. Silloin meidän pitää toimenpiteet mitoitaa niin, että me suojellaan väestöä, ja tämä yksilön oikeudelle liian korkean roolin antaminen saattaa johtaa siihen, että moni yksilö kärsii, menettää jopa henkensä.

Näitä pitää vähän suhteuttaa omallakin tulkinnalla. Minulle on itse asiassa sama, olenko väärässä, minä olen niin monta kertaa ollut väärässä, mutta tämä keskustelu on erinomaista, ja se on hyvä, että puhemiehet ovat antaneet tämän keskustelun täällä käydä.

Kun me arvioidaan nyt jatkossa näitä asioita, niin pitää oikeasti ottaa tämä omaisuuden suoja, liikkumisen vapaus ja elinkeinonharjoittamisvapaus ja muut suhteutettuna vallitseviin olosuhteisiin. Ja itse asiassa, kun itse pidän tätä 16 §:ää, mihin edustaja Lindénkin on monta kertaa, ja moni muu, viitannut — ja 15:tä ja 14:ää — ja olen ajatellut tietyllä tavalla, että ilman muuta se puhuu monikossa, niin minä olen hyvillään siitä, että perustuslakivaliokunta tuli samalle kannalle ja asia on käsitelty ja perusoikeusasiantuntijoiden ei tarvitse enää vaivautua eikä kenenkään juristin Suomessa tarvitse enää vaivautua, kun asia on niin kuin eduskunta on alun perinkin sen säätänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.01 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Onneksi meille ei tähän maahan nyt ensimmäisenä pandemiana tullut joku Marburgin tyyppinen tauti, jossa kuolinluvut olisivat aivan toisia, vaan saamme nyt harjoitella covidilla, joka on vähemmän tappava kuitenkin, sillä oltaisiin kyllä lirissä niin lakien säätämisen kuin tämän johtamisjärjestelmänkin kanssa. Ja siltä osin olen kyllä eri mieltä edustaja Lindénin kanssa siitä, että nyt pitää tämä sote pistää läpi, minkä jälkeen asiat hoituvat. Eivät ne hoidu. Se meidän tartuntatautilain johtamisjärjestelmä on aivan yhtä sekava sen jälkeen kuin on nytkin. Ei se myöskään muuta sitä asiaa suoranaisesti, mikä on tämä perusoikeuksien punninta: mikä on tärkeämpi kuin toi-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

nen? Tässähän me ollaan oltu siinä tilanteessa, että meillä on ollut tärkeämpää liikkumisen vapaus kuin oikeus terveyteen ja elämään, ja se on väärin. Se on kerta kaikkiaan väärin, että meillä voi rajan yli tulla ja sitä pidetään hyvin tärkeänä. Mutta sen sijaan siitä on sanottava sen verran, että silloin kun perustuslakivaliokunta tätäkin ehdotusta viime syksynä käsittelee, niin ei siellä suinkaan sanottu, etteikö tämmöistä ennakollista testitodistusta voitaisi vaatia. Se oli itse asiassa perustuslakivaliokunnan mukaan jopa perusteltua, mutta se laki oli perusteltu väärin, jolloin tämä asia voitaisiin tuoda kyllä tänne ihan uudelleen.

Sitten toivoisin, että tässä tilanteessa, kun rokotteita maahan tulee hyvin vähän, vältettäisiin niin tässä salissa kuin viranomaisissakin sellaista keskustelua, että niitä pitäisi nyt jakaa globaalisti tai etnisen taustan mukaan. Kun meillä on tässä maassa rokottamatta edelleen muun muassa sairaalahenkilökuntaa, poliiseja, ensivasteessa työskenteleviä palomiehiä, niin minusta on hyvin epäreilua, että niitä ruvetaan sitten huutamalla huutamaan, jopa niin, että niitä lähetettäisiin muualle maailmaan. Se ei ole asiallista.

Ja sitten välttäisin kyllä tässä kohtaa puhumasta siitä, kuinka pitkään tämä sulkutila nyt esimerkiksi ravintoloissa jatkuu. Minun mielestäni tästä salista pitäisi tulla yksimielinen viesti siitä, että nytten kolme viikkoa kaikkien pitäisi välttää kontakteja, pysyä siellä kotona oman perheen kanssa niin paljon kuin mahdollista, millä me saadaan kontaktit vähemmiksi, jolloin me saadaan tartuntakäyriä laskemaan. Me emme saa niitä laskemaan, jos eivät ihmiset osallistu näihin talkoisiin.

Ja sitten täällä esitettiin tämmöinen ajatus, että pandemian varjolla EU:sta olisi tulossa liittovaltio. Se ei pidä paikkansa. Sen sijaan EU:sta on kyllä tulossa liittovaltio, mutta se tulee ihan muuta kautta kuin tämän pandemian kautta — jos ei sitten siihen yhdistetä toki tätä EU:n elpymispakettia, joka meidät sitoo EU:hun kyllä kovin tiukasti kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

12.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantanen piti erittäin tärkeän puheenvuoron ja muistutti siitä, että todellakin meillä on hoitohenkilöstöä, meillä on kätilöitä, meillä on poliiseja, jotka ovat vielä rokottamatta koronavirusta vastaan. Olisi erittäin tärkeää, että Suomessa terveydenhuollon henkilöstö saisi rokotteen, koska he ovat siellä paalupaikoilla pelastamassa, puolustamassa, hoitamassa sairaita ihmisiä.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski, nostitte esiin tuon työryhmän, jossa pohdittiin sähköistä äänestystä. Työryhmään oli 21.2.2017—30.11.2017. Jos oikein muistan, niin mainitsemanne oikeusministeri oli kyllä sininen silloin, kun työryhmä päätti toimensa. Ei ole kuitenkaan mahdotonta, etteikö sähköistä äänestämistä, nettiäänestämistä, voisi edelleenkin selvittää. Oli ikävää, että oikeusministeri Henriksson tuossa helmikuussa totesi, ettei pidä nettiäänestyksen selvittämistä tarpeellisena. Tuossa työryhmässä, jonka mainitsitte, puhuttiin juurikin digitalisaatiosta ja teknologiasta ja siitä, että kehitys ei ole vielä tarpeeksi laajaa. Mitä on tapahtunut nyt kuluvan vuoden aikana? Meillä on erittäin paljon osallistumisen työtavat kehittyneet, meillä on Teams, meillä on etäpalaverit, meillä on sähköiset kokouskäytännöt. Eikö tämä olisi nyt askelmerkki siihen, että me voisimme lähteä kehittämään myös sitä sähköistä äänestystä, nettiäänestystä? Tästä oli kysymys puheenvuorossani, ja tämän takia kritisoin, että meillä on ollut vuosi aikaa, niin että voisimme ottaa askelmerkkejä, voisimme ottaa askelia liittyen näihin asioihin.

Arvoisa herra puhemies! Meillä on tällä hetkellä menossa Tehyn vaalit — ja muun muassa Tehyn vaalit järjestetään sähköisesti. Toki tämä on pieni esimerkki, äänestäjiä ei

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

ole niin paljon, mutta se kertoo siitä, että kyllä edistystä tapahtuu. Eli muun muassa Tehyn vaalit järjestetään sähköisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä, jossa käsitellään ravintoloiden toiminnan rajoittamista, pidän erittäin tärkeänä, että kaikkien rajoitusten keskellä huomioimme ravintoloiden pärjäämisen ja annamme niille sen tuen, mitä ne tarvitsevat. On erittäin tärkeää, että yrittäjät pääsevät tämän koronaviruksen ylitse, ja on vääjäämättä selvää, että se tulee aiheuttamaan konkurssseja, se tulee vaikuttamaan heidän pärjäämiseensä.

Samalla on nähtävä ne työntekijät, jotka siellä ruohonjuuritasolla tekevät työtä, ja on tärkeää, että kuljetusala, autoilijat, taksikuskit, jotka liikkuvat esimerkiksi yön pimeydessä, pystyvät pitämään taukonsa huoltoasemilla, pääsevät suihkuun sinne rahtareiden taukotilaan ja saavat mahdollisesti myös yöpalaa ostaa sieltä huoltoasemilta. Eli meidän pitää pitää Suomi liikkeessä ja muistaa se, että kun valot sammuvat, niin tuolla tien päällä on paljon ihmisiä, jotka tekevät töitä yhteisen pärjäämisemme eteen, myös huoltovarmuuden eteen, vievät ruokaa kaappoihin ja niin pois päin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Turtiainen.

12.07 **Ano Turtiainen at:** Arvoisa puhemies! Kuunneltuani tätä keskustelua en voi tässä tilanteessa tehdä muuta kuin kehottaa yrityksiä olemaan noudattamatta tätä lakia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Semi.

12.08 **Matti Semi vas:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Juvonen nosti hyvin esille tämän terveyshenkilökunnan vaativan työtehtävän, mutta haluan muistuttaa myös, että siellä on muitakin, jotka tekevät erittäin arvokasta työtä: [Oikealta: Kyllä!] siistijät, välinehuoltajat ynnä muut semmoiset työntekijät, jotka ennalta ehkäisevät sitä, että virukset eivät tartu eivätkä liiku missään näissä tiloissa — eivät vanhuspalvelutiloissa, eivät sairaaloissa eivätkä missään muuallakaan. Minusta pitää katsoa laajemmin tätä pohjaa ja antaa kiitos niille kaikille työntekijöille, jotka tekevät työtä sen eteen, että virus ei pääse leviämään. — Kiitos. [Arja Juvonen: Koko sote-henkilöstö!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

12.09 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeusvaltio toimii siitä lähtökohdasta, että... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Oikeusvaltio, arvoisa puhemies, toimii siitä periaatteesta, että kansanvaltaisesti valittu edustuksellisen demokratian elin eli eduskunta tekee lait, ja on erikoista, että täällä käytettäisiin puheenvuoroja, joissa todettaisiin, että ei noudateta niitä lakeja, joita tässä maassa tehdään. Sitä keskeistä arvoperustaa, mihin tämä oikeusvaltio rakentuu, tässä murennetaan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen käytti oman puheenvuoronsa sähköisestä äänestyksestä, enkä avaa keskustelua sähköisestä äänestyksestä millään muulla lailla kuin yhdellä lauseella. Se lause sisältää sen, että sähköisen äänestyksen käytössä, nettiäänestyksissä on selkeä, suuri ikädiskriminaatoriski. Ne, jotka ovat yleisellä tasolla järjestettyjä sähköisiä äänestystilanteita, suosivat selvästi nuorempia sukupolvia ja jättävät ikääntyvät ihmiset siihen syrjään. Minä puolustan ikäihmisiä täällä enemmän kuin edustaja Juvonen, ja en sii-

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

nä mielessä kehottaisi nyt miettimään valtiollisia vaaleja sähköisen äänestyksen muodossa. [Arja Juvonen: Yksi vaihtoehto!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Taee.

12.10 **Hussein al-Taee sd:** Arvoisa rouva puhemies!... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajan mikki.

— Mikki Hiiri.

Arvoisa rouva puhemies! Sähköiseen äänestämiseen on todettu liittyvän myös muita riskejä — turvallisuusriskejä, kaappausriskejä, vaikuttamisyriytyksiä ja vaikka mitä muuta. Työryhmä on sähköistä äänestämistä selvittänyt, ja se on ottanut paljon erilaisia esimerkkejä ympäri maailmaa, missä sitä on harrastettu. Siinä on huomattu, että edelleen pystytään vaikuttamaan. Tässä kohtaa on myöskin huomattava ja hyvä mainita, että jokainen kansanedustaja, jolla on kännykkä taskussa, tietää, että meiltä it-palveluista tulee jatkuvasti erilaisia kehotuksia poistaa tiettyjä ohjelmia tai asentaa ohjelmia ja niin edelleen. Tämä sähköinen maailma tuo omat riskinsä, ja se täytyy ottaa tässä huomioon.

Samanaikaisesti tämän edustaja Kiljusen lisäämän hyvän pointin lisäksi, että se diskriminoidi vanhoja ihmisiä, näkisin, että heidän kohdallaan kirjeäänestys ja postiäänestys voisi olla viisasta — silloin voi äänestää kotoa käsin — ja myöskin se, että pystytään esimerkiksi autoäänestyskaistoilla äänestämään. Nämä ovat hyviä vaihtoehtoja, joita pitäisi nyt tässä kohtaa jo ottaa valmisteluun ja harkintaan, jos käy niin, että tartuntaluvut ovat korkeita myöskin 13. päivä kesäkuuta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.11 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Turtiainen, itse toivon, että näitä rajoituksia nyt noudatetaan. Itse asiassa toistan edelleen sen ajatuksen, että nyt jokainen ihminen kaikin mahdollisin keinoin seuraavat kolme viikkoa koettaa ne omat kontaktinsa pistää minimiin eli pysyisi kotona oman perheen luona niin paljon kuin mahdollista, pois lukien välttämätön poistuminen, johon kuuluu tietenkin työ, ruokakauppa, apteekki, terveydenhuolto, vanhuksen auttaminen, koiran ulkoilutus. Vain sillä tavalla me saadaan tämä tartuntakäyrä toiseen suuntaan, ei sillä tavalla, että pyritään rikkomaan määräyksiä ja pitämään kotibileitä ja ne kontaktit pysyvät. Jokaisen tulisi tuntea nyt se oma vastuunsa tässä hankalassa tilanteessa, jotta me päästään tästä kohti normaalimpaa elämää ja kohti kesää, jolloin nämä rajoitukset saadaan pois ja siltä osin päästään eteenpäin tässä.

Sitten toinen asia on toki se, kuten täällä on jo käynyt ilmi, että on todella paljon väsymystä tähän tilanteeseen. Ihmisten resilienssi ei kaikin osin riitä tähän pidentyvään tilanteeseen, ja se on yksi asia, mikä hallituksenkin pitää ottaa huomioon. Me tarjotaan ihmisille sitä tukea, me tarjotaan ihmisille sitä tietoa, mitä saatavilla kyllä on, mutta se on tällä hetkellä kovin hajanaista. Ja nyt jos yhdestä kohtaa tarjotaan hyviä vastauksia siihen, miksi rajoituksia ei pitäisi olla, miksi rokotteita ei pitäisi ottaa, miksi testit ovat väärennettyjä, miksi koko covidia ei ole olemassa, jos nämä tulevat yhdestä paketista, niin näin on helppo ajatella siinä tilanteessa, kun olet väsynyt tähän. Ja ne vastaukset itse asiassa esitetään

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

monessakin paikkaa hyvin uskottavalla tavalla, jolloin tästä tulee tämmöinen kierre, jossa me emme kyllä missään nimessä pääse hyvään tilanteeseen. Joten tältä osin toivon, että hallitus ottaa tämän tosissaan ja vastaa ihmisten huoliin ja kysymyksiin, joita tämä tilanne on aiheuttanut, koska vain sillä tiedolla, sillä tieteellisellä, tutkitulla tiedolla me päästään tästä eteenpäin. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Förste vice talman Tarja Filatov: Under debatten har Ano Turtiainen föreslagit att lagförslaget förkastas, men eftersom förslaget inte understötts förfaller det.

Riksdagen godkände lagförslaget i proposition RP 22/2021 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslaget avslutades.

Förste vice talman Tarja Filatov: Under debatten har sex förslag till uttalanden framställts och riksdagen ska nu votera om ärendet.

Voteringarna verkställs under detta plenum efter pausen. Plenum och behandlingen av ärendet avbryts nu för 10 minuter. Plenum fortsätter klockan 12.25.

Riksdagen avbröt plenum klockan 12.15.

Riksdagen fortsatte plenum klockan 12.25.

Förste vice talman Tarja Filatov: Nu fortsätter plenum som avbröts klockan 12.15 och behandlingen av ärende 4 på dagordningen.

Under debatten har Pia Kauma understödd av Sari Multala framställt fem förslag till uttalanden i enlighet med reservation 1 och Veikko Vallin har understödd av Ville Vähämäki framställt ett förslag till uttalande i enlighet med reservation 2.

Redogörelsen godkändes.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 1 ”nej”. Omröstningsresultat: 32 ja, 22 nej, 1 avstår; 144 frånvarande (omröstning 2). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 2 ”nej”. Omröstningsresultat: 34 ja, 20 nej, 1 avstår; 144 frånvarande (omröstning 3). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 3 ”nej”. Omröstningsresultat: 34 ja, 20 nej, 1 avstår; 144 frånvarande (omröstning 4). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 4 ”nej”. Omröstningsresultat: 32 ja, 22 nej, 1 avstår; 144 frånvarande (omröstning 5). Riksdagen godkände betänkandet.

Punkt i protokollet PR 20/2021 rd

Betänkandet ”ja”, Pia Kaumas förslag 5 ”nej”. Omröstningsresultat: 31 ja, 22 nej, 1 avstår; 145 frånvarande (omröstning 6). Riksdagen godkände betänkandet.

Betänkandet ”ja”, Veikko Vallins förslag ”nej”. Omröstningsresultat: 43 ja, 11 nej, 1 avstår; 144 frånvarande (omröstning 7). Riksdagen godkände betänkandet.

Riksdagen godkände betänkandets förslag till uttalanden. Ärendet slutbehandlat.